

Hoofdstuk 4 Voor particulieren

1. Herziening box 3-heffing per 2017

De vermogensrendementsheffing wordt per 1 januari 2017 ingrijpend veranderd. De heffing blijft gebaseerd op een forfaitair rendement, maar dat rendement – van thans 4% – wordt genuanceerd om de heffing meer in lijn te brengen met de werkelijk behaalde rendementen.

De Tweede Kamer heeft een brede voorkeur voor een box 3-heffing op basis van het werkelijk behaalde rendement. Volgens staatssecretaris Wiebes kan de Belastingdienst zo'n heffing niet aan. De Kamer heeft daarop een motie aangenomen waarin de regering wordt gevraagd om te onderzoeken welke maatregelen de Belastingdienst moet nemen om belasting te kunnen heffen over de werkelijk behaalde rendementen.

Het forfaitaire rendement wordt vanaf 2017 gebaseerd op de landelijk gemiddelde verdeling van het box 3-vermogen over spaargeld én beleggingen. Deze *vermogensmix* wordt afgeleid uit alle belastingaangiften voor box 3 over 2012. Over beide vermogenscomponenten – het spaardeel én het beleggingsdeel – wordt een forfaitair rendement gerekend, dat afgeleid wordt uit de in het verleden daadwerkelijk behaalde rendementen. Dat forfaitaire rendement wordt elk jaar weer opnieuw vastgesteld, voorafgaand aan het belastingjaar, op basis van de meest recente gegevens omtrent het werkelijk behaalde rendement.

Het *rendement op het spaardeel* – Rendementsklasse 1 – wordt afgeleid uit de gemiddelde rentevergoeding over de voorgaande vijf jaar. Voor 2017 is de gemiddelde rente over 2011 tot en met 2015 beslissend; die is inmiddels definitief vastgesteld op 1,63%. Het *rendement op het beleggingsdeel* – Rendementsklasse 2 – is het meetkundig gemiddelde met het laatste jaar voor een vijftiende deel. Dat rendement is berekend op 5,39%.

Het box 3-vermogen wordt verdeeld over drie schijven, met een gemiddelde vermogensmix per schijf. Dat leidt tot een oplopend forfaitair rendement: zie de tabel. Het heffingsvrije vermogen wordt per 2017 verhoogd naar € 25.000 per persoon (2016: € 24.437). Die vrijstelling wordt in de eerste vermogensschijf in aanmerking genomen. Het tarief blijft 30%, voor het spaar- en beleggingsdeel.

Vermogen meer dan	Vermogen niet meer dan	vermogensmix	Forfaitair rendement
0	25.000	vrijgesteld	
25.000	100.000	67% sparen + 33% beleggen	2,87%
100.000	1.000.000	21% sparen + 79% beleggen	4,60%
1.000.000	-	100% beleggen	5,39%

Fiscale partners kunnen het gezamenlijke box 3-vermogen – na aftrek van het heffingsvrije vermogen van 2 x € 25.000 – onderling vrijelijk verdelen. Deze verdeling kan onder de nieuwe regeling effect hebben op de belastingdruk, vanwege het oplopende forfaitaire rendementspercentage.

Buitenlandse belastingplichtigen worden op gelijke wijze als binnenlandse belastingplichtigen in de box 3-heffing betrokken, ongeacht een mogelijk afwijkende vermogensmix.

2. Check uw spaarrekening in box 3

Heeft u uw spaargeld geparkeerd op een spaarrekening in box 3? Tegen 0,5% rente of nog minder? Bedenk dan wel dat u over die rente de forfaitaire box 3-heffing van 1,2% moet betalen. Dat levert een belastingdruk op van 240%! Als uw spaargeld in box 3 niet uitkomt boven het heffingsvrije vermogen (van € 24.437 per persoon) heeft u geen last van deze

absurde belastingdruk. Maar die grens wordt in veel Nederlandse huishoudens overschreden. Uit een opgave van de Nederlandse Bank blijkt dat de Nederlandse huishoudens medio 2015 in totaal zo'n € 335 miljard op spaarrekeningen hebben staan.

Check of u in box 3 te maken heeft met een belastingdruk van meer dan 200%. Als dat zo is moet u kiezen voor een andere vorm van belegging, met een hoger rendement. Dat moet lukken, zonder al te veel risico. Of u moet uw spaargeld in een bv of een fonds voor gemene rekening onderbrengen. Dan verplaatst u de heffing naar de goedkopere box 2.

3. Vermijd de hoge heffing in box 3

De box 3-heffing over spaargeld kan door de sterk gedaalde rente fors oplopen. Een rente op de spaarrekening van 0,5% leidt tot een belastingdruk van 240%. U kunt die absurd hoge belastingdruk vermijden als u nog dit jaar, vóór 31 december 2016, kiest voor een of meer van de volgende alternatieven:

- *inbreng van de spaarrekening in een nieuwe bv*

U richt een bv op en stort het aandelenkapitaal van die bv vol in contanten. Die volstorting kunt u doen door uw spaarrekening op naam van de bv te (laten) zetten. U kunt die storting – naast het aandelenkapitaal - ook gedeeltelijk in de vorm van agio op aandelen doen. De bv ontvangt nu de rente op de spaarrekening en is daarover 20% vennootschapsbelasting verschuldigd. De bv kan de 80% netto winst – de rentevergoeding minus belasting – aan u als dividend uitkeren. Dat kost u 25% aanmerkelijkbelangheffing. De totale belastingdruk op de rente komt zo uit op 40%. Dat is aanzienlijk minder dan de 240% in box 3! Het bedrag van de spaarrekening dat u gebruikt heeft ter volstorting van het aandelenkapitaal kunt u te allen tijde belastingvrij door de bv laten terugbetalen. U moet dan wel langs de notaris, ook bij de terugbetaling van agio. Een minpunt van dit alternatief vormen de kosten van oprichting en instandhouding van een bv. Het oprichten van een bv kost € 350 tot € 400, de jaarlijkse kosten van instandhouding zijn bescheiden als u zelf de cijfers van uw beleggings-bv op een rijtje kunt zetten.
- *inbreng van de spaarrekening in een open fonds voor gemene rekening*

Een open fonds voor gemene rekening is een beleggingsvehikel, een combinatie van ten minste twee beleggers. Die brengen spaargeld in het fonds in, en krijgen daarvoor participaties uitgereikt. Deze participaties moeten – min of meer – vrij verhandelbaar zijn om het fonds de vereiste 'open' status te geven. De minimaal vereiste twee beleggers kunnen fiscale partners zijn, u en uw echtgenoot, mits u op huwelijkse voorwaarden bent gehuwd. Het fonds kent een beheerder of bewaarder; dat kan een stichting zijn, maar ook een van de (minimaal twee) beleggers. De bankrekeningen van het fonds moeten op naam van de bewaarder komen te staan.

Het open fonds voor gemene rekening heeft geen rechtspersoonlijkheid en valt onder de heffing van vennootschapsbelasting. De belastingheffing verloopt gelijk aan die bij een bv, als hierboven omschreven. Het voordeel van het open fonds voor gemene rekening boven een (nieuwe) bv is het lagere kostenpatroon en het ontbreken van de regels voor een belastingvrije terugbetaling van het kapitaal.
- *omzetting in een tbs-vordering op de bv*

Als u al een bv hebt, kunt u uw spaargeld naar die bv doorboeken. U laat uw privé spaarrekening op naam van uw bv zetten, en verkrijgt daartegenover een vordering op uw bv, tot hetzelfde bedrag als het saldo op de spaarrekening. Die vordering valt bij u als dga onder de terbeschikkingstellingsregeling (tbs) in box 1. De bv ontvangt de rente op de spaarrekening. Die bate in de bv valt goeddeels weg tegen de rente die de bv u moet betalen op de schuld aan u na de doorboeking van de spaarrekening. De bv moet wel een kleine marge op de rente maken, die valt onder de heffing van Vpb en bij uitkering als dividend onder de ab-heffing als hiervoor omschreven. De rente die u van de bv ontvangt op uw vordering valt onder de tbs-regeling en wordt belast in box 1 tegen maximaal 52%. Bij die heffing heeft u recht op een aftrek van de

12% tbs-vrijstelling. De maximale IB-heffing is dan 52% van de resterende 88%, ofwel 46%. Ook deze belastingdruk steekt gunstig af bij de 240% in box 3.

Let op, het inbrengen van de spaarrekening in een bestaande bv heeft wel tot gevolg dat uw spaargeld in de risicosfeer van de bedrijfsvoering komt te vallen.

4. Pas op met het aflossen van uw overbedelingschuld

Bent u, senior, van plan om de hoge box 3-heffing op uw spaargeld te voorkomen door de overbedelingschuld – de schuld die ontstaan is bij het overlijden van uw echtgenoot - aan uw kinderen te gaan aflossen? Pas op: dat kan tot gevolg hebben dat uw kinderen alsnog een rentebate in box 1 moeten aangeven, progressief belast tegen misschien wel 52%, terwijl u de rente niet kunt aftrekken. En de vervroegde aflossing vormt een schenking, waarover de kinderen schenkbelasting verschuldigd zijn.

Door het aflossen van de overbedelingschuld wordt het familievermogen fiscaal aan meer personen toegerekend. De grondslag voor de box 3-heffing bij senior gaat omlaag, en bij de kinderen met hetzelfde bedrag omhoog. De kinderen hebben nu nog een onderbedelingsvordering, die – net als de schuld – gedéfiscaleerd is en die zij in box 3 niet hoeven aan te geven. Als die vordering wordt afgelost, neemt hun box 3-vermogen toe. Door deze herschikking kunnen senior en de kinderen vanaf 2017 beter gebruik maken van de twee lage schijven in het nieuwe box 3-tarief.

Het aflossen van de overbedelingschuld kan fiscaal averechtse gevolgen hebben als die schuld is ontstaan vóór 2001, is onder de oude Wet IB 1964. Bij aflossing van de schuld krijgen de kinderen alsnog de bij hun vordering bijgeschreven rente uitgekeerd, en die rente – vanaf de datum van overlijden tot en met 31 december 2000 – is bij hen belast, in box 1, tegen het progressieve tarief. De wetgever heeft die belastingheffing vastgelegd in de Invoeringswet bij de Wet 2001. Voor een aftrek van deze rentepost is géén overgangsregeling getroffen. Dat betekent dat de rente die senior betaalt, bij hem/haar niet aftrekbaar is. Voor de rente die vanaf 1 januari 2001, onder de Wet IB 2001, is bijgeschreven, is dit probleem niet aan de orde: de overbedelingschuld en de bijbehorende vorderingen zijn gedéfiscaleerd, buiten de belastingheffing geplaatst.

De belastingheffing over de oude ‘gerijpte’ rente kan worden voorkomen door dat rentebedrag niet af te lossen. Bij een aflossing van de overbedelingschuld ‘zonder meer’ wordt het bedrag van de aflossing primair toegerekend aan de rente, de oudste rente het eerst. En dat moet juist worden voorkomen. Vereist is een schriftelijke overeenkomst tussen senior en de kinderen waarin is vastgelegd dat het bedrag van de aflossing uitsluitend betrekking heeft op de hoofdsom, en eventueel de rente voor zover die betrekking heeft op de periode vanaf 1 januari 2001.

De voortijdige aflossing kan een belastbare schenking zijn. Als senior de nominale waarde van de hoofdsom gaat aflossen (met uitzondering van de hiervoor genoemde tot 1 januari 2001 gerijpte rente) krijgen de kinderen hun vordering eerder afgelost dan waar zij recht op hebben. Zij kunnen hun onderbedelingsvordering pas opeisen bij het overlijden van senior; de eerdere aflossing is een bevoordeling. Die schenking is te voorkomen door niet de nominale waarde, maar slechts de blooteigendoms waarde af te lossen. Welk bedrag dat is, kan uw adviseur voor u uitrekenen aan de hand van de regeling in het testament van de overleden echtgenoot.

5. Toerekeningsstop APV: reikwijdte beperkt

Een APV, een Afgescheiden Particulier Vermogen, betreft een veelal buitenlands lichaam, zoals een trust of een stiftung, waarin vermogen is afgezonderd. Voor APV's geldt dat het ingebrachte vermogen in beginsel fiscaal hetzelfde wordt behandeld als het vermogen dat niet in een APV is ingebracht. Een APV is voor de belastingheffing transparant: het afgezonderde vermogen wordt fiscaal toegerekend aan de inbrenger.

Deze toerekening vindt voor de heffing van de IB niet plaats als het APV zelf in de belastingheffing wordt betrokken voor de behaalde winst, mits dat een naar Nederlandse maatstaven reële heffing is

van ten minste 10% (over een vergelijkbare heffingsgrondslag). Dit is de zogenaamde toerekeningsstop, een regeling om dubbele belastingheffing te voorkomen. In de praktijk komen structuren voor waarbij de toerekeningsstop wordt benut om de toerekening aan de inbrenger, de fiscale transparantie, te voorkomen. Dat gebeurt met name door het gebruik van een passieve APV als houdstervennootschap in combinatie met een buitenland, als vestigingsplaats voor het APV, waar (vrijwel) geen winstbelasting wordt geheven. De belastingstelsels in Cyprus, Hongkong, Liechtenstein, Malta en Singapore lenen zich er in het bijzonder voor om op de Nederlandse toerekeningsstop in te spelen. De wetgever vindt dat in strijd met doel en strekking van de APV-wetgeving. Voorgesteld wordt om de toepassing van de toerekeningsstop te beperken tot APV's die een reële, actieve onderneming drijven. Die beperking gaat gepaard met maatregelen om bij de belastingheffing bij de inbrenger in Nederland rekening te houden met de daadwerkelijk in het buitenland betaalde belasting. Dat leidt tot een uitvoeringstechnisch complexe regeling. Voorgesteld wordt om deze maatregel per direct te laten ingaan, op 20 september 2016, 15.15 uur.

6. Auto total loss: vergoeding voor hogere bijtelling

De werknemer wiens auto van de zaak total loss wordt gereden, kan de schade die hij lijdt doordat zijn vervangende auto een hogere bijtelling voor privégebruik heeft, verhalen op de automobilist die zijn auto in de prak heeft gereden. Dat blijkt uit een recente uitspraak van Rechtbank Amsterdam.

7. Regel uw fiscaal partnerschap

Per 1 januari 2011 zijn de regels voor het fiscaal partnerschap – in de inkomstenbelasting en de successiewet – flink gewijzigd. Uitgangspunt van de nieuwe regeling voor de inkomstenbelasting is dat gehuwden en geregistreerd partners altijd fiscaal partner zijn, ongeacht of zij samenwonen. Ongehuwd samenwonenden zijn in enkele aangewezen situaties verplicht fiscaal partners; de mogelijkheid om te kiezen voor een fiscaal partnerschap is vervallen.

Vanaf 1 januari 2011 bent u voor de inkomstenbelasting 'verplicht' fiscale partners als:

- U gehuwd bent of een geregistreerd partnerschap bent aangegaan.
- Niet meer van belang is of u en uw echtgenoot samenwonen of op hetzelfde adres staan ingeschreven bij de gemeente. Echtgenoten die al jaren duurzaam gescheiden leven, zijn vanaf 1 januari 2011 'ineens' weer fiscale partners. Met alle gevolgen van dien, bijvoorbeeld voor de toedeling van het resultaat uit overige werkzaamheden, het inkomen uit aanmerkelijk belang, de box 3 inkomsten enzovoort. Voor de aftrek van eigenwoningrente heeft de wetgever een uitzondering gemaakt; voor deze aftrekpost gelden duurzaam gescheiden levende echtgenoten NIET als fiscale partners. Als u van tafel en bed bent gescheiden, bent u fiscaal géén partners meer.
 - u ongehuwd samenwoont en beiden ingeschreven staat op hetzelfde woonadres bij de gemeente én
 - u een notarieel samenlevingscontract hebt, of
 - u samen een kind hebt, of
 - de ene partner het kind van de ander erkend, of
 - u uw huisgenoot hebt aangewezen als gerechtigde tot het partnerpensioen, of
 - woont in een woning waarvan u beiden (gezamenlijk) eigenaar bent, of
 - u in 2015 reeds fiscaal partner was.

Ongehuwd samenwonenden die niet voldoen aan één van de hiervoor genoemde vereisten, zijn géén fiscale partners (meer). U kunt alsnog voor het gehele jaar 2016 als fiscale partners aangemerkt worden als u beiden per 1 januari 2016 op hetzelfde woonadres stond

ingeschreven, én nog dit jaar aan een van de hiervoor genoemde voorwaarden voldoet. Bijvoorbeeld door nog dit jaar uw notarieel samenlevingscontract te regelen.

8. Samengestelde gezinnen: fiscaal partners

Per 1 januari 2012 is het partnerbegrip (voor de inkomstenbelasting) uitgebreid. Ongehuwd samenwonenden die kinderen in hun gezin hebben uit een andere relatie, worden voortaan ook als fiscale partners aangemerkt als zij samen met een minderjarig kind van een van hen beiden op hetzelfde woonadres in de gemeentelijke basisadministratie staan ingeschreven. Financiën wil met deze aanpassing de ongelijke behandeling van samengestelde gezinnen ten opzichte van andere gezinnen met kinderen beëindigen.

In situaties waarin sprake is van (onder)huur blijft het fiscale partnerschap achterwege. Voor die gevallen wordt een tegenbewijsregeling opgenomen waarbij aan de hand van een zakelijke huurovereenkomst kan worden aangetoond dat er geen sprake is van een samengesteld gezin.

9. Zorg voor een zorgplicht in uw samenlevingscontract

Ongehuwd samenwonenden kunnen voor de erfbelasting slechts als partners worden aangemerkt als zij een notarieel samenlevingscontract hebben, met daarin een wederzijdse zorgplicht. Die laatste toevoeging is essentieel om in aanmerking te kunnen komen voor de partnervrijstelling bij vererving – in 2016 is die vrijstelling € 636.180 – én voor de indeling in tariefgroep 1 (met een tarief aan erfbelasting van 10% over de eerste € 121.903 en 20% over de meerdere verkrijging). Bij een ontoereikend samenlevingscontract – zonder een wederzijdse zorgverplichting – vervalt het recht op de vrijstelling en volgt indeling in tariefgroep 2, met een tarief aan erfbelasting van 30 resp. 40%!

Een notarieel samenlevingscontract met zorgverplichting is niet (meer) vereist als u ten minste vijf jaar onafgebroken een gezamenlijke huishouding hebt gevoerd; dat moet blijken uit een inschrijving op hetzelfde adres in de gemeentelijke basisadministratie.

Ga na of u en uw partner een correct samenlevingscontract mét wederzijdse zorgverplichting hebben. Als dat niet het geval is, laat uw samenlevingscontract dan per direct aanpassen. De wederzijdse zorgverplichting kan desgewenst beperkt blijven tot de periode van samenwoning; niet vereist is dat de zorgverplichting – zoals bij gehuwden – het karakter van een alimentatie heeft.

10. Regel een verblijvingsbeding in uw samenlevingscontract

Bent u onlangs ongehuwd gaan samenwonen met uw partner? Gaat u een samenlevingscontract laten opmaken? Dan doet u er verstandig aan om daar een verblijvingsbeding in op te nemen voor de spullen die u gezamenlijk gekocht hebt. Als een van u beiden komt te overlijden kunnen die spullen zonder belastingheffing doorschuiven naar de langstlevende, zonder dat de familieleden van de overledene daar rechten op kunnen doen gelden.

Let op: door het verblijvingsbeding gaat de eigendom niet automatisch over op de langstlevende: de spullen moeten nog wel geleverd worden. Als u vreest dat uw erfgenamen na uw overlijden zich zullen verzetten tegen die levering, kunt u aan het beding een onherroepelijke volmacht koppelen. Dan kan de langstlevende een en ander regelen zelfs als de erfgenamen tegenwerken.

Woont u langer dan vijf jaar samen, dan is wel erfbelasting verschuldigd over wat op grond van een verblijvingsbeding wordt verkregen.

11. Zijn uw huwelijkse voorwaarden nog actueel?

De keuze voor een bepaald huwelijksgoederenregime wordt vaak bij het aangaan van het huwelijk bewust gemaakt en in de jaren daarna als vaststaand gegeven aanvaard. Door gewijzigde feiten en omstandigheden in de loop der tijd kan een ander huwelijksgoederenregime veel gunstiger zijn dan de indertijd gekozen regeling. Een periodieke heroverweging is daarom noodzakelijk, met name bij verandering in de gezins- of familiesituatie of bij een aanzienlijke vermogensstijging of -daling.

12. Aanpassing huwelijkse voorwaarden: snel geregeld

Overweegt u, staande het huwelijk, om uw huwelijkse voorwaarden aan te passen? Om de verrekening van kosten met uw echtgenoot aan te passen, om erfbelasting te besparen, of om nog weer een andere reden? Vanaf 1 januari 2012 kunt u het snel regelen. Onder het nieuwe huwelijksvermogensrecht is een rechterlijke goedkeuring voor de aanpassing van huwelijkse voorwaarden niet meer vereist. U hoeft bij de notaris geen recente vermogensopstelling of -verklaring meer te overleggen (om te beoordelen of door de wijziging van de huwelijksvoorwaarden geen schuldeisers worden benadeeld). Een notariële akte is nog wel vereist.

13. Bent u goed getrouwd?

Bent u, verliefd en onnadenkend, enige tijd geleden in gemeenschap van goederen gehuwd, terwijl u eigenlijk huwelijkse voorwaarden had willen opmaken? U kunt dat nog herstellen, zonder fiscale schade, binnen drie jaar. Als u en uw partner alsnog huwelijkse voorwaarden opmaken, kan daardoor een van u beiden worden bevoordeeld en is wellicht schenkbelasting verschuldigd. Financiën heeft goedgekeurd dat heffing van schenkbelasting achterwege blijft als de huwelijkse voorwaarden alsnog worden opgemaakt binnen drie jaar na het sluiten van het huwelijk. Vereist is dan wel dat u en uw partner door de huwelijkse voorwaarden gerechtigd worden tot het vermogen waartoe u gerechtigd zou zijn geweest als u beiden direct bij het aangaan van het huwelijk deze voorwaarden had vastgelegd. Herstel is ook mogelijk in geval van een geregistreerd partnerschap.

14. Uw verrekenbeding: naleven is een must!

Bent u op huwelijkse voorwaarden getrouwd en is er in uw huwelijksvoorwaarden een verrekenbeding opgenomen? Vergeet dan niet nog dit jaar de afrekening met uw echtgenoot op te stellen. Als u de afrekening (over een reeks van jaren) achterwege laat, kan dat bij overlijden of echtscheiding tot hoogst onaangename gevolgen leiden.

Indien u en uw partner niet aan de verrekenplicht hebben voldaan, wordt het (bij echtscheiding) aanwezige vermogen vermoed te zijn gevormd uit hetgeen verrekend had moeten worden! Uw partner heeft mogelijk recht op de helft van het sedert het aangaan van het huwelijk gegroeide vermogen, terwijl dat wellicht niet overeenstemt met de oorspronkelijke bedoeling van u en uw echtgenoot.

Door het verrekenbeding na te leven zorgt u ervoor dat de bedoelingen van partijen met betrekking tot de huwelijkse voorwaarden worden nageleefd en komt u niet voor verrassingen te staan. Hebt u jarenlang verzuimd het periodiek verrekenbeding na te leven, neem dan contact op met uw adviseur. Dergelijke verrekenbedingen moeten zo snel mogelijk worden 'hersteld'. Met behulp van een vaststellingsovereenkomst en wijziging van de verrekening kunnen de bedoelingen van partijen alsnog worden gerealiseerd.

15. Wie betaalt de huishouding?

Bent u op huwelijkse voorwaarden gehuwd en hebt u het afgelopen jaar meer bijgedragen in de kosten van de gezamenlijke huishouding dan u contractueel verplicht bent? Dan moet u dat nog dit jaar verrekenen! Deze verrekening lijkt veel op de naleving van een periodiek verrekenbeding uit de huwelijkse voorwaarden, maar het is niet hetzelfde.

In huwelijkse voorwaarden is meestal vastgelegd hoe beide echtelieden de kosten van de gezamenlijke huishouding, daaronder begrepen de kosten van opvoeding van de kinderen, onderling verdelen. Als die verdeling in werkelijkheid anders uitpakt dan is afgesproken, krijgt de echtgenoot die teveel bijdraagt, een vordering op de andere echtgenoot. Uit de rechtspraak blijkt dat het erg moeilijk is om zo'n vordering bij echtscheiding alsnog te gelde te maken. U kunt die daarom beter jaarlijks afrekenen.

16. Een finaal verrekenbeding altijd doen!

Bent u op huwelijkse voorwaarden getrouwd en staat het grootste deel van het vermogen (de onderneming) op uw naam? Overweeg dan om in uw huwelijkse voorwaarden een finaal verrekenbeding bij overlijden op te nemen. Met zo'n beding erft uw partner bij uw overlijden alsof u in gemeenschap van goederen was gehuwd. Dat kan een spectaculaire besparing op erfbelasting opleveren!

Een finaal verrekenbeding is verplicht wederkerig. Als uw (minder vermogende) partner eerder dan u overlijdt, pakt het beding nadelig uit. Maar dat nadeel is maar tijdelijk en veelal beperkt. En dankzij het finaal verrekenbeding kunt u in die situatie dan wel de bedrijfsopvolgingsregeling uit de Successiewet eerder toepassen. Dat compenseert het nadeel ruimschoots.

17. Echtscheiding in cijfers: voor uw financiële planning

Heeft u bij uw financiële planning rekening gehouden met het risico van echtscheiding?

Een scheiding heeft grote financiële gevolgen – vanwege de boedelscheiding, 12 jaar alimentatie, enz. – en die raken uw financiële planning in het hart.

Echtscheiding is niet meer weg te denken uit onze samenleving. Het aantal echtscheidingen is – volgens recente cijfers van het CBS – opgelopen tot 37% van alle huwelijken. De gemiddelde huwelijksduur bij echtscheiding is 14,5 jaar. Dat is de laatste jaren wat opgelopen, en daarmee ook de gemiddelde leeftijd van de scheidende partners. Die is voor mannen 46 jaar en voor vrouwen 42,9 jaar.

Bij echtscheiding wordt wat minder vaak partneralimentatie toegewezen – nu nog bij een op de zes echtscheidingen – maar de bedragen zijn hoger geworden. In 2001 was het mediane alimentatiebedrag € 450, in 2011 was dit opgelopen tot € 650. De bedragen aan alimentatie lopen sterk uiteen: in ruim 30% van de gevallen gaat het om minder dan € 400 per maand, in 15% is het meer dan € 1.600 per maand. Houdt u er rekening mee?

18. Verzoek tot echtscheiding: let op de fiscale gevolgen

Per 1 januari 2012 is het huwelijksvermogensrecht vernieuwd. Een voor de praktijk zeer belangrijke wijziging betreft het indienen van een verzoek tot echtscheiding. Het indienen van zo'n verzoek leidt direct tot ontbinding van de huwelijksgoederengemeenschap. Anders gezegd, het tijdstip van indiening van het verzoek tot echtscheiding is gelijk aan het tijdstip waarop de huwelijksgemeenschap wordt ontbonden. Tot 2012 was dat het tijdstip waarop de echtscheiding werd ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie, de burgerlijke stand. Tussen beide tijdstippen kan een reeks van jaren liggen. Onder de oude regeling bleven de in gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoten in die periode hoofdelijk aansprakelijk voor schulden die door de andere echtgenoot werden gemaakt. Dat is nu afgelopen: de

gemeenschap ontbindt (met terugwerkende kracht) tot het tijdstip van indienen van het verzoek tot echtscheiding. Dat verzoek moet door de echtgenoten gezamenlijk via een advocaat worden ingediend bij de rechtbank, maar het kan ook eenzijdig door een van de echtgenoten gebeuren.

Met het vernieuwde huwelijksvermogensrecht is ook de aansprakelijkheid voor gemeenschapsschulden aangepast. Na ontbinding van de huwelijksgemeenschap – dus direct na de indiening van het verzoek tot echtscheiding – is het privévermogen van elke echtgenoot afgeschermd voor gemeenschapsschulden. Schuldeisers kunnen zich niet meer verhalen op het privévermogen: zij kunnen zich nog slechts verhalen op hetgeen de echtgenoot heeft verkregen als gevolg van de ontbinding van de huwelijksgemeenschap. Vóór 2012 konden schuldeisers na een echtscheiding ook het privévermogen van een echtgenoot voor gemeenschapsschulden aanspreken.

Het vervroegde tijdstip van ontbinding van de gemeenschap heeft ook fiscale gevolgen. De belastingwet kent enkele doorschuifregelingen, waarbij qua termijn aangesloten wordt bij het tijdstip van ontbinding van die gemeenschap. Bijvoorbeeld de regeling tot het doorschuiven van de ab-claim bij echtscheiding: de overgang van de aandelen moet plaatsvinden binnen twee jaar na ontbinding van de huwelijksgemeenschap.

19. Partneralimentatie: anders én korter

Drie leden van de Tweede Kamer – uit de fracties van de VVD, PvdA en D66 – hebben een initiatiefwetsvoorstel ingediend om de partneralimentatie ingrijpend te herzien. Zij willen dat de alimentatie eerlijker en simpeler wordt. De initiatiefnemers geven de partneralimentatie een nieuwe grondslag: de alimentatie moet een financiële compensatie bieden voor het verlies aan verdien capaciteit die door het huwelijk is ontstaan doordat een van de partners geen of minder tijd aan zijn of haar carrière heeft kunnen besteden.

De alimentatie wordt eenmalig vastgesteld; een herziening van de alimentatie bij gewijzigde financiële omstandigheden is in de nieuwe opzet niet meer mogelijk. Ook het opnieuw gaan samenwonen of hertrouwen, of kinderen uit een nieuwe relatie, zijn geen reden voor het wijzigen van de partneralimentatie. De wettelijke regeling voorziet niet in een indexatie van de uitkeringen.

De duur van de alimentatie-uitkeringen moet sterk omlaag. Volgens de initiatiefnemers is er geen maatschappelijk draagvlak meer voor de huidige duur van 12 jaar. Zij kiezen voor uitkeringen gedurende de helft van de duur van het huwelijk, met een maximum van 5 jaar. Uitzonderingen gelden voor huwelijken waaruit kinderen zijn geboren die bij de scheiding nog geen 12 jaar zijn, en zeer langdurige huwelijken – van meer dan 15 jaar – waarbij een van de partners op latere leeftijd niet meer werkt. De alimentatieplicht eindigt in ieder geval bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. Heeft een huwelijk korter dan 3 jaar geduurd, dan bestaat geen recht op alimentatie. Volgens de initiatiefnemers kan dan geen sprake zijn van een ernstige vermindering van de kansen op de arbeidsmarkt als gevolg van het huwelijk. Het wetsvoorstel gaat uit van een volledige contractvrijheid tussen echtgenoten: de wettelijke regeling is slechts van toepassing indien en voor zover de echtgenoten geen andersluidende afspraken over de partneralimentatie hebben gemaakt. Echtgenoten kunnen zelf de omvang én duur van de uitkeringen vaststellen, in afwijking van de wet. Dat kan vóór of tijdens het huwelijk, bij huwelijksvoorwaarden of bij echtscheidingsconvenant.

De initiatiefnemers wijzen een défiscalisering van alimentatie af vanwege de ingrijpende gevolgen op een groot aantal beleidsterreinen.

De nieuwe regeling voor partneralimentatie moet gaan gelden voor verplichtingen die ingaan nadat het wetsvoorstel kracht van wet heeft verkregen. Voor lopende alimentaties blijft de huidige regeling van toepassing.

20. Aftrek voor partneralimentatie 'over de grens'

Voor de aftrek van partneralimentatie is niet vereist dat de alimentatie in contanten wordt betaald; de alimentatie kan ook verrekend worden met een schuldaflossing. Voor de aftrek is evenmin vereist dat de partners hebben samengewoond of dat de alimentatie bij de ontvangende partner daadwerkelijk belast is. Deze combinatie maakt een profijtelijke opzet van partneralimentatie 'over de grens' mogelijk: een flinke aftrekpost in Nederland, en een belastingvrije alimentatie-uitkering in het buitenland.

21. Prijsgeven overbedelingsvordering = afkoop alimentatie

Bij een echtscheiding moeten echtgenoten hun huwelijksgoederengemeenschap verdelen. Als zij op huwelijkse voorwaarden zijn getrouwd, komt vaak de afwikkeling van een eerder niet nageleefd (periodiek) verrekenbeding aan de orde. En er moet een partner- en kinderalimentatie worden vastgesteld. Dat kan veel financieel leed opleveren.....

Als een echtgenoot bij de verdeling van de boedel meer krijgt dan waarop hij of zij recht heeft, kan dat bij een goede aanpak een fiscaal aftrekbaar afkoopsom voor alimentatie opleveren. Zonder dat er daadwerkelijk afgerekend moet worden! De overbedeelde echtgenoot moet dan de vordering wegens overbedeling op de aanstaande ex-echtgenoot laten vallen. Als de advocaat/mediator voor een goede vastlegging zorgt van de verrekening 'op papier' – van de verplichting om alimentatie te betalen met de vordering wegens overbedeling – heeft de alimentatieplichtige ex-echtgenoot een aftrekpost, de alimentatiegerechtigde ex-echtgenoot moet die afkoopsom tot het belastbare inkomen rekenen. Dat kan een leuk fiscaal voordeel opleveren als de aftrek van de afkoopsom tegen een hoger tarief plaatsvindt dan de heffing daarover. Dat voordeel kunnen de aanstaande ex-echtgenoten delen.

22. Let op de heffingskortingen bij echtscheiding

Gaat u scheiden? En hebben u en uw echtgenoot meerdere kinderen? Let er dan op dat u de inschrijving van uw kinderen in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) zo verdeelt over uzelf en uw ex-partner dat u beiden de heffingskortingen voor alleenstaande ouders met jonge kinderen kunt incasseren.

23. Co-ouderschap om de week: 2 x combinatiekorting

Bij co-ouderschap hebben beide ouders recht op de inkomensafhankelijke combinatiekorting (van maximaal € 2.769) mits het kind tegelijkertijd tot het huishouden van beide ouders behoort. Vereist is dan dat het kind doorgaans tenminste drie gehele dagen per week in elk van beide huishoudens verblijft. Financien gaat er van uit dat dit verblijf binnen het tijdsbestek van één week moet plaatsvinden: het kind moet *in de week* wisselen tussen de ouders. Rechtbank Gelderland heeft recent beslist dat ook bij een wisseling *om de week* beide ouders recht hebben op de aanvullende heffingskorting. Die wisseling moet niet binnen het tijdsbestek van één week plaatsvinden, beslissend is of het kind in – vrijwel – gelijke mate bij beide ouders verblijft om in aanmerking te komen voor de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Deze uitspraak kan co-ouders een onverwacht belastingvoordeel van maximaal € 2.769 opleveren!

24. Benut de verlaagde ovb op woningen

Financien heeft de overdrachtsbelasting (ovb) bij verkrijging van een woning verlaagd van 6% naar 2%. De tariefsverlaging werkt sinds 15 juni 2011.

De tariefsverlaging ziet uitsluitend op de verkrijging van woningen of van rechten waaraan woningen zijn onderworpen, zoals een recht van vruchtgebruik, van bloot eigendom of van

opstal. Woningen zijn alle onroerende zaken die naar hun aard bestemd zijn voor bewoning door particulieren.

De tariefsverlaging is niet beperkt tot de 'eigen woning' in fiscale zin: de verlaging geldt voor de woning die de koper/verkrijger zelf gaat bewonen, maar ook voor woningen die aan een particulier worden verhuurd. Ook recreatie- en tweede woningen komen in aanmerking voor het 2%-tarief.

Tot de woning behoren ook de ondergrond, de tuin en de aanhorigheden bij een woning die zich op hetzelfde perceel bevinden, zoals een garage, een schuur, een serre, aan- en uitbouwen, tuinhekken en dergelijke. Een garage die tot hetzelfde gebouwencomplex als de woning behoort, wordt ook tot de woning gerekend. Tijdelijke leegstand is geen beletsel voor de tariefsverlaging.

Bij onroerende zaken die niet volledig bestemd zijn voor bewoning – denk aan een woonwinkelpand of een woonpraktijkpand – geldt de tariefsverlaging uitsluitend op de waarde van het gedeelte van het pand dat voor particuliere bewoning is bestemd. Is zo'n gemengd pand qua oppervlakte voor 90% of meer – geheel of nagenoeg geheel – bestemd voor bewoning, dan kan het tarief van 2% op de waarde van de gehele onroerende zaak worden toegepast.

25. Betaal (hypotheek)rente voor zes maanden vooruit!

Als uw belastingdruk in box 1 in 2017 lager zal zijn dan dit jaar, is het voordelig om (hypotheek)rente op uw eigen woning/hoofdverblijf nog dit jaar vooruit te betalen. Vooruitbetaalde rente die (contractueel) betrekking heeft op de periode tot 30 juni 2017 is in 2016 volledig aftrekbaar.

Loopt de verplichting om rente te betalen door tot ná 30 juni 2016 – bijvoorbeeld als in de leenovereenkomst expliciet is vastgelegd dat de rente jaarlijks vervalt op 1 december – dan is het niet mogelijk om rente aftrekbaar vooruit te betalen. Uiteraard kunt u dan wél in overleg met de schuldeiser de condities van de lening zodanig aanpassen dat aftrek van vooruitbetaalde rente alsnog mogelijk wordt.

Door de (hypotheek)rente dit jaar vooruit te betalen, krijgt u eerder en meer belasting terug over de vooruitbetaalde rente. Dat voordeel moet u afwegen tegen het nadeel van het vooruitbetalen van de rente.

26. Beperkte eigenwoningsschuld: nog dit jaar aflossen

Voor het bezit van een eigen woning moet u een forfaitair bedrag, het eigenwoningforfait, tot uw inkomen (in box 1) rekenen. Dat forfait kent vanaf 2009 geen maximumbedrag meer. Het eigenwoningforfait wordt berekend door de WOZ-waarde van de eigen woning te vermenigvuldigen met een percentage. Dat percentage is 0,75% bij woningen met een WOZ-waarde boven € 75.000, bij woningen met een WOZ-waarde van meer dan € 1.050.000 wordt dit percentage in zeven jaar tijd verhoogd tot uiteindelijk 2,35%. Op dat eigenwoningforfait mag u de rente in aftrek brengen die u betaalt op de schuld, die is aangegaan ter verwerving van de woning.

Komt u door die renteaftrek uit op een negatief bedrag, dan is dat de aftrekpost in box 1. Komt u na de renteaftrek uit op een positief bedrag, dan wordt het eigenwoningforfait verminderd tot nihil. U kunt derhalve nimmer positieve inkomsten uit een eigen woning hebben. De aftrek van de eigenwoningrente levert in deze situatie geen aftrekpost op. Dan kan het voordelig zijn om de resterende eigenwoningsschuld af te lossen. Door die aflossing neemt uw vermogen in box 3 af, en die lagere grondslag levert u een belastingbesparing op. En u krijgt ook nog meer korting op het eigenwoningforfait.

Aflossing van de eigenwoningsschuld levert dubbel op: een voordeel door vermindering van de box 3-grondslag én een vermindering van het eigenwoningforfait.

27. Aftrek eigenwoningrente: nieuwe leningen vanaf 01-01-2013

Vanaf 1 januari 2013 is bij nieuwe leningen de rente uitsluitend nog aftrekbaar als de lening gedurende de looptijd van maximaal 30 jaar volledig én ten minste annuïtair wordt afgelost. Dat moet contractueel worden vastgelegd: het annuïtaire aflossingsschema moet bij het afsluiten van de lening vastliggen. Als er op of na 1 januari 2013 een nieuwe aflossingsvrije hypotheek wordt afgesloten, kwalificeert die lening niet voor renteaftrek, ook niet als op die lening – vrijwillig, volgens een fictief annuïtair schema – wordt afgelost.

Jaarlijks, per 31 december toetst de Belastingdienst of aan de vereiste aflossing is voldaan. Die toets vindt ook plaats bij verkoop van de eigen woning, bij wijziging van de rente en bij het oversluiten van de eigenwoningschuld. Is er onvoldoende afgelost – bij een aflossingstekort – dan wordt dat gedeelte van de lening niet langer aangemerkt als een eigenwoningschuld, en vervalt daarover de renteaftrek. Dat deel van de lening gaat van box 1 naar box 3. De wet biedt een tegemoetkoming voor tijdelijke betalingsproblemen, om te voorkomen dat die direct leiden tot het verlies van renteaftrek. De sanctie blijft achterwege als de achterstand in aflossing het volgende jaar wordt ingelopen. Ook komt er een mogelijkheid tot herstel van een aflossingstekort door een onbedoelde fout bij de betaling of door een onjuiste berekening van het aflossingsbedrag.

De aflossingseisen gelden per lening. Als een particulier op of na 1 januari 2013 twee leningen is aangegaan voor zijn woning, en één lening voldoet aan de aflossingseisen en de andere niet, dan geldt voor de eerstgenoemde lening wél renteaftrek en voor de tweede niet.

De vrijstelling van een kapitaalverzekering eigen woning (KEW), een spaarrekening eigen woning (SEW) en een beleggingsrecht eigen woning (BEW) is per 1 januari 2013 vervallen. Bent u van plan om binnenkort een nieuwe woning te kopen? Overleg dan met uw adviseur hoe de nieuwe regeling in uw situatie uitpakt. Check ook of u gebruik kunt maken van de overgangsregeling (zie hierna).

28. Woning in aanbouw: eerder renteaftrek

Een woning 'in aanbouw' kwalificeert fiscaal als een eigen woning: de financieringsrente op een woning in aanbouw is fiscaal aftrekbaar. De Hoge Raad heeft in 2014 beslist dat voor een woning 'in aanbouw' vereist is dat er sprake is van een bouwsel, en dat begonnen is met de bouwwerkzaamheden, bijvoorbeeld met het heien of het plaatsen van een fundering. Financiën heeft deze beperkte uitleg afgewezen en bij beleidsbesluit een ruimere toepassing van een woning in aanbouw geaccordeerd. Dat beleidsbesluit wordt alsnog in de wet opgenomen.

Bij een nieuwbouwwoning is sprake van een woning in aanbouw – en mitsdien van aftrekbare financieringsrente – vanaf het tijdstip van het sluiten van de koop-aanneemovereenkomst. Voorts is - bij wijze van fictie - ook sprake van een eigen woning vanaf zes maanden voorafgaand aan de start van de feitelijke bouwwerkzaamheden. De belastingplichtige kan in voorkomende gevallen aantonen dat die periode langer moet zijn. In alle gevallen blijft vereist dat de woning (in aanbouw) uitsluitend bestemd is om in het kalenderjaar of in een van de daaropvolgende drie jaren de belastingplichtige als eigen woning ter beschikking te staan.

29. De eigenwoningschuld

Per 1 januari 2016 zijn twee maatregelen voor de eigenwoningschuld ingevoerd, te weten:

Informatieplicht eigenwoningschuld

De belastingplichtige die voor de financiering van zijn eigen woning geld geleend heeft bij zijn eigen bv, een particulier, een familielid, of een buitenlandse financiële instelling, moet jaarlijks gedetailleerde informatie over die lening aan de Belastingdienst verstrekken. Dat moet met een modelformulier, dat te downloaden is op de site van de Belastingdienst. Wordt deze informatie niet tijdig verstrekt, dan heeft dat tot gevolg dat de rente op de betreffende

eigenwoningschuld (tijdelijk) niet in aftrek kan worden gebracht. Deze opgave wordt vanaf 2016 in de aangifte opgenomen, de afzonderlijke opgave vervalt.

Verzachten sanctie bij aflossingsachterstand

De rente op een eigenwoningschuld die op of na 1 januari 2013 is aangegaan, is slechts aftrekbaar als die lening in 30 jaar – tenminste annuïtair – tot nihil wordt afgelost. In bepaalde gevallen, zoals bij een betalingsachterstand, mag van die annuïtaire aflossingseis worden afgeweken. Als die betalingsachterstand niet binnen de wettelijk voorgeschreven termijnen wordt ingehaald, vervalt de renteaftrek: de schuld gaat dan van box 1 over naar box 3, waardoor er definitief geen recht meer op renteaftrek bestaat. Ook niet als de oude eigenwoningschuld plus aflossingsachterstand wordt geherfinancierd. Deze zware straf wordt afgeschaft, en wel met terugwerkende kracht tot 1 januari 2013. Bij een aflossingsachterstand gaat de lening over van box 1 naar box 3, maar die overgang is niet langer permanent. Als de eigenwoningbezitter de achterstand wegwerkt, kan de lening opnieuw als eigenwoningschuld tot box 1 worden gerekend en herleeft de renteaftrek. Dat geldt ook voor een vervangende, nieuwe lening. In de periode tussen de overgang naar box 3 en de terugkeer naar box 1 bestaat géén recht op renteaftrek.

30. Aftrek eigenwoningrente: benut de overgangsregeling

De regeling voor de aftrek van eigenwoningrente in 2013 (zie hiervoor) kent een volledige eerbiedigende werking voor alle bestaande eigenwoningschulden. Alle leningen die per 31 december 2012 kwalificeren als eigenwoningschuld vallen onder het overgangsrecht, gedurende de nog resterende looptijd van de maximale 30-jaarstermijn voor renteaftrek. De eigenwoningbezitter die in 2016 (of in een later jaar) een per 31 december 2012 bestaande eigenwoninglening oversluit – bij overstap naar een andere hypotheeknemer of bij koop van een nieuwe woning – valt ook onder het overgangsrecht: na het oversluiten blijft er sprake van een eigenwoningschuld met een onverkorte renteaftrek. Voorwaarde is dan wel dat de nieuwe eigenwoninglening uiterlijk in het daaropvolgende kalenderjaar wordt afgesloten én dat het bedrag van de lening niet toeneemt. Wordt er bijgeleend, dan geldt voor dat meerdere wél de nieuwe regeling: dat gedeelte van de lening moet in 30 jaar volledig en ten minste annuïtair worden afgelost om in aanmerking te komen voor renteaftrek.

Bij het oversluiten van een per eind 2012 bestaande eigenwoninglening vanwege de koop van een nieuwe woning wordt het bedrag van de gerespecteerde lening – met een onverkorte renteaftrek – verminderd met het bedrag van de aflossing op de eigenwoningschuld op of ná 1 januari 2013 én met de uitkomsten van de bijleenregeling.

31. Rentemiddeling: besparen op hypotheekrente

De hypotheekrente is laag en veel eigenwoningbezitters overwegen om hun hypotheek over te sluiten om te profiteren van de lage rente. De praktijk leert dat het vaak bij overwegen blijft: de kosten en administratieve rompslomp van het oversluiten blijken toch een te hoge drempel. Sommige banken doen het anders. Zij bieden hun hypotheekklanten rentemiddeling aan: de (hogere) rente op de lopende hypotheek wordt gemiddeld met de actuele (lagere) marktrente en de boeterente – voor het aanpassen van de lopende vaste rente – wordt uitgesmeerd over de resterende looptijd van de lening. Dat kost de klant wel een opslag, maar dat kost veel minder dan het oversluiten.

Bij rentemiddeling wordt de rente op een lopende hypothecaire lening gemiddeld met de actuele, lagere marktrente. De lopende rentevastperiode – met de hogere rente – wordt afgebroken en vervangen door een nieuwe rentevastperiode. Voor die nieuwe periode geldt de gemiddelde rente, plus een opslag. Die opslag bestaat uit twee elementen:

- de boeterente die de bank vraagt als compensatie voor de misgelopen rente op het tussentijds opgebroken contract. Die boeterente wordt uitgesmeerd over de resterende looptijd van de lening, én
- andere opslagen, bijvoorbeeld ter vergoeding voor het risico van het vroegtijdig volledig aflossen van de hypotheek bij verkoop van de woning.

De boeterente is aftrekbaar als kosten van geldleningen behorend tot de eigenwoningschuld. Het uitsmeren van de boeterente over een nieuwe rentevastperiode via een opslag op de te betalen rente maakt dit niet anders.

De andere opslagen zijn veelal een vergoeding voor het risico van het vroegtijdig volledig aflossen van de hypothecaire lening bij verkoop. Een dergelijke opslag kan niet worden aangemerkt als rente of kosten van geldleningen en is dan ook niet aftrekbaar. Deze opslag moet worden afgesplitst van de eigenlijke rentevergoeding. Zo'n splitsing kan achterwege blijven – en de gehele vergoeding is als rente aftrekbaar – als het totaal van de opslagen niet hoger is dan 0,2%.

32. Pak de dubbele vrijstelling op de kapitaalverzekering eigen woning

Veel eigenwoningbezitters hebben een kapitaalverzekering eigen woning (KEW) Deze kapitaalverzekering – en daarmee ook de spaarrekening eigen woning (SEW) en beleggingsrecht eigen woning (BEW) – kent een vrijgestelde uitkering, mits die uitkering wordt gebruikt voor aflossing van de eigenwoningschuld. De vrijstelling geldt per belastingplichtige; de Belastingdienst administreert het benutten van die vrijstelling dan ook per persoon. Partners die op hun KEW de dubbele vrijstelling willen benutten, moeten beiden (mede-) gerechtigd zijn tot de uitkering *bij leven*. In veel polissen ontbreekt zo'n dubbele begunstiging, en dat kan er toe leiden dat een deel van de KEW-uitkering wordt belast. Men is er – ten onrechte – van uitgegaan dat zo'n dubbele begunstiging bij leven niet nodig is, omdat de dubbele begunstiging wel in de polis is opgenomen voor de uitkering bij overlijden. Of omdat bij een fiscaal partnerschap voor dergelijke polissen in box 3 standaard een dubbele vrijstelling geldt. De wetgever reikt een praktische oplossing aan voor dit probleem. Voorgesteld wordt dat fiscale partners bij hun aangifte inkomstenbelasting een verzoek kunnen doen tot 'het gezamenlijk genieten van de kapitaalverzekering'. De uitkering uit de kapitaalverzekering eigen woning (of uit de SEW of BEW) wordt dan geacht bij iedere partner voor de helft op te komen. Iedere partner kan dan voor zijn deel van de uitkering zijn persoonlijke vrijstelling benutten. Deze maatregel is per 1 januari 2016 in werking getreden.

33. Tijdklem kapitaalverzekering eigen woning vervalt

Veel huiseigenaren hebben een kapitaalverzekering of spaarrekening eigen woning afgesloten. Met zo'n verzekering of spaarrekening kan eigen vermogen worden gespaard om te zijner tijd de eigenwoningschuld geheel of gedeeltelijk af te lossen. De uitkering uit deze kapitaalverzekering of spaarrekening is onder voorwaarden belastingvrij. Om voor die vrijstelling in aanmerking te komen moet minimaal 15 of 20 jaar lang jaarlijks premie zijn betaald of ingelegd: de tijdklem. Financiën heeft bij beleidsbesluit enkele versoepelingen op deze tijdklem aangebracht, en die worden per 1 januari 2017 in de wet vastgelegd. Een uitkering uit een kapitaalverzekering of spaarrekening eigen woning kan onbelast worden ontvangen ook al is niet voldaan aan de minimale periode van premiebetaling van 15 of 20 jaar als:

- het fiscaal partnerschap wordt beëindigd (zoals bij echtscheiding);
- bij schuldhulpverlening;
- bij verkoop van de eigenwoning als op dat tijdstip nog steeds of opnieuw een eigen woning ter beschikking staat;

- Financiën heeft vastgesteld dat de belastingplichtige niet meer in staat is om de lasten van zijn woning te voldoen of die binnen afzienbare tijd niet meer kan voldoen.

In al deze situaties moet de uitkering op de kapitaalverzekering of spaarrekening wel worden aangewend om de eigenwoningschuld af te lossen.

34. Dubbele woonlasten: ook in 2016 dubbele renteaftrek

Particulieren met dubbele woonlasten – die hun tweede huis niet verkocht krijgen – kunnen drie jaar lang de hypotheekrente op beide woningen in aftrek brengen. Die driejaarstermijn wordt niet gekort als de eigenwoningbezitter zijn te koop staande woning tijdelijk – noodgedwongen – moet verhuren. Zodra de woning weer leeg komt en bestemd blijft voor de verkoop, herleeft de renteaftrek over de resterende periode van de driejaarstermijn.

De wettelijke termijn voor de 'dubbele' renteaftrek is twee jaar. Financiën heeft die de laatste jaren steeds weer tot drie jaar verlengd vanwege de crisis op de woningmarkt. Die tijdelijke verlenging is per 1 januari 2015 definitief gemaakt en in de wet vastgelegd 'om een einde te maken aan mogelijke onzekerheid over het wel of niet verlengen van deze maatregelen'.

35. Liever box 3-schuld dan eigenwoningschuld

Bent u van plan om uw huis te gaan verbouwen en daar geld voor te gaan lenen? En is uw huis hypotheekvrij? Dan moet u nagaan of u niet beter af bent met een box 3 schuld zonder renteaftrek dan met een eigenwoningschuld mét renteaftrek.

Stel u heeft een woning met een WOZ-waarde van € 300.000 hypotheekvrij, en een belast box 3 vermogen van € 100.000. U wilt € 50.000 lenen voor de verbouwing van uw woonhuis, tegen een rente van stel 3,5%. Doordat u geen renteaftrek op de eigenwoning heeft, hoeft u geen eigenwoningforfait tot uw inkomen te rekenen. Als u de € 50.000 als eigenwoningschuld opneemt, verandert dat: u heeft dan een jaarlijkse renteaftrek van € 1.750. Het eigenwoningforfait bedraagt $0,75\% \times € 300.000 = € 2.250$. U trekt de € 1.750 rente af in box 1; er resteert een positief bedrag van € 500 in box 1. Dat hoeft u niet tot uw inkomen te rekenen vanwege 'geen of een kleine eigenwoningschuld (wet Hillen)'. Uw belast vermogen in box 3 is ongewijzigd € 100.000 gebleven, de te betalen box 3-heffing is € 1.200.

Als u de € 50.000 als box 3-schuld opvoert, hoeft u evenmin iets in box 1 ter zake van uw eigen woning aan te geven: de vermindering van het eigenwoningforfait wegens geen of een kleine eigenwoningschuld is dan € 2.250. Uw vermogen in box 3 neemt nu wel af, met € 50.000. Uw belast vermogen in box 3 is € 50.000, de te betalen box 3-heffing € 600.

Deze boxhop levert u een netto fiscaal voordeel van € 600 per jaar op!

36. Nieuwe woning, nieuwe WOZ-beschikking

Hebt u het afgelopen jaar een nieuwe woning gekocht? En vindt u dat de vorige eigenaar met een veel te hoge WOZ-waarde akkoord is gegaan? Dan kunt u een nieuwe WOZ-beschikking vragen. Dat verzoek moet uiterlijk worden ingediend binnen zes weken na de dagtekening van de eerste aanslag onroerendezaakbelasting die u na de verkrijging van de woning is/wordt opgelegd.

37. Vakantiewoning: verbod permanente bewoning, lagere WOZ-waarde

Hebt u een vakantie- of recreatiewoning die niet permanent bewoond mag worden? Dan kunt u voor die woning een lagere WOZ-waarde claimen. De belastingrechter heeft beslist dat het verbod van permanente bewoning een waardedrukkende factor is. Dat effect is volgens de rechter in overeenstemming met een algemene ervaringsregel bij de waardering van vastgoed.

38. Forensentax en eigen gebruik vakantiewoning

De forensenbelasting treft met name eigenaren van een gemeubileerde vakantiewoning. Met deze belasting betaalt u mee aan de voorzieningen in de gemeente waar die woning staat. De forensenbelasting is verschuldigd als de vakantiewoning de eigenaar en zijn gezin voor meer dan 90 dagen per jaar ter beschikking staat. Of u de woning daadwerkelijk meer dan 90 dagen zelf gebruikt, is niet van belang: voldoende is dat de woning voor eigen gebruik ter beschikking staat.

39. Uw tweede woning in Frankrijk: belasting terugvragen!

Hebt u een tweede woning in Frankrijk? En verhuurt u die? Of heeft u uw Franse woning onlangs verkocht? Frankrijk heft al weer enkele jaren aanvullende sociale premies – de CSG, la contribution sociale généralisée en CRDS, la contribution pour le remboursement de la dette sociale – over de inkomsten uit dergelijk onroerend goed. De hoogste Franse rechter heeft in juli 2015 beslist dat Frankrijk deze aanvullende sociale premies niet mag heffen van buitenlanders die in Frankrijk inkomsten uit vermogen hebben. De heffing is onrechtmatig. U kunt deze belasting terugvragen bij de Franse belastingdienst! U moet het verzoek tot teruggaaf van de CSG/CRDS tijdig indienen, ten laatste op 31 december van het tweede jaar na het tijdstip waarop u de CSG/CRDS verschuldigd werd.

40. Fiscale huisvesting voor uw studerend kind

Gaat uw zoon of dochter studeren? Bent u van plan om voor uw student een studentenwoning te gaan kopen? Met een kamer voor hem of haar zelf en twee of drie voor medestudenten? Laat uw zoon of dochter zelf het pand kopen. U verstrekt uw student een lening ter financiering van de koopsom van de woning, de rente die uw zoon of dochter aan u betaalt is bij hem of haar aftrekbaar als eigenwoningrente. Die aftrekpost kan in de toekomst verrekend worden met inkomsten, als de student aan werken toekomt. Er geldt een termijn van negen jaar, dus dat moet wel lukken. U kunt er ook voor kiezen om die rente – na betaling – weer terug te schenken. U moet de lening aan uw zoon of dochter in box 3 opvoeren: de rente wordt bij u minimaal belast. En uw zoon of dochter kan voor de verhuur aan de medestudenten de kamerverhuurvrijstelling benutten. Dat kan een leuk voordeel opleveren, en dat scheelt dan weer in de maandbijdrage die u uw student gaat betalen. Bespreek het eens met uw adviseur!

41. Aftrek voor een EU-monument

Een eigenaar van een monumentenpand kan de onderhoudsuitgaven van dat pand – onder voorwaarden – in aftrek brengen op zijn inkomen in box 1. Deze aftrek is beperkt tot kosten voor een monument in Nederland dat is ingeschreven in de registers van de Monumentenwet 1988. Het Europese Hof van Justitie heeft eind 2014 te kennen gegeven dat een dergelijke aftrek van onderhoudskosten ook mogelijk moet zijn voor de eigenaar van een monumentenpand dat in een andere EU-lidstaat dan Nederland is gelegen (dan wel in een staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, EER). Voorwaarde voor de aftrek is dan wel dat het buitenlandse monument verband houdt met het Nederlandse culturele erfgoed. De Hoge Raad heeft medio 2015 in die zin beslist, en daarna heeft Financiën deze aftrekpost bij beleidsbesluit toegestaan. In dat beleidsbesluit wordt nog wel een aanvullende voorwaarde voor de aftrek gesteld: het monumentenpand in de andere EU-lidstaat zou in aanmerking komen voor aanwijzing krachtens de Monumentenwet 1988 als het op Nederlands grondgebied zou zijn gelegen.

De regeling uit het beleidsbesluit wordt per 2016 in de wet vastgelegd en geldt met terugwerkende kracht tot 18 december 2014. Een dergelijk monument in het buitenland kan – onder voorwaarden – ook onder de Natuurschoonwet 1928 worden gerangschikt.

42. Afschaffing aftrek uitgaven monumentenpanden

Per 1 januari 2017 wordt de aftrek van de kosten van onderhoud van rijksmonumenten afgeschaft. Als de particuliere eigenaar na die datum nog teruggaven of nabetalingen ontvangt die betrekking hebben op uitgaven die hij vóór 2017 in aftrek heeft gebracht, moet hij die als negatieve persoonsgebonden aftrek fiscaal verantwoorden in het jaar van ontvangst. Het schrappen van deze aftrekpost kan tot financieringsproblemen leiden als een eigenaar van een rijksmonument al vóór 2017 onomkeerbare financiële verplichtingen voor onderhoudsuitgaven is aangegaan. Om dat te voorkomen komt er in 2017 en 2018 een overgangsregeling in de vorm van een subsidieregeling met een budget van € 32 mln. per jaar. Vanaf 2019 wordt datzelfde jaarbedrag structureel ingezet in een nieuw financieringsstelsel voor monumentenzorg. De uitwerking van deze regeling wordt in oktober 2016 per brief aan de Tweede Kamer toegelicht.

43. Verhuurde woningen in box 3: marktwaarde

Bent u in privé eigenaar van verhuurde woningen in box 3? De wet verplicht u om die woningen te waarderen op de WOZ-waarde. Bij permanent verhuurde woningen kunt u die WOZ-waarde verminderen met de leegwaarderatio. De woningen worden dan gewaardeerd op een bepaald percentage van de WOZ-waarde. Dat percentage varieert van 45% tot 85% en is afhankelijk van de hoogte van de huur ten opzichte van de WOZ-waarde. De belastingrechter heeft deze waarderingsgrondslag recent verworpen voor een verhuurde woning waarvan de WOZ waarde gecorrigeerd met de leegwaarderatio uitkwam op € 373.800, terwijl de Belastingdienst de marktwaarde had getaxeerd op slechts € 274.000. In die procedure ging het om een woning die al lange tijd werd verhuurd, waar de huurster recht had op huurbescherming van vóór de huurliberalisering. De rechter vond dat waardeverschil zo buitensporig groot dat hij de wettelijke waarderingsmethodiek verwierp: de woning kon gewaardeerd worden op de (veel lagere) marktwaarde. Ga na of u met deze uitspraak uw verhuurde vastgoed in box 3 niet veel lager kunt waarderen.

44. Hogere WOZ-waarde, minder renteopslag bij de bank

Is uw woning voor de WOZ hoger gewaardeerd dan u vooraf dacht? En ziet u geen kans om die waardering bij bezwaar omlaag te krijgen? Vervelend. Maar het kan u ook een voordeel opleveren. Als u een tophypotheek op uw woning hebt, betaalt u een renteopslag, die kan oplopen tot wel 0,4%. Als de hypotheek op uw woning door de hogere WOZ-waardering onder de kritische grens van een tophypotheek is gezakt, is er geen reden meer voor een renteopslag. Bespreek het eens met uw bankier.

45. Woning geërfd: let op de WOZ-waarde

Bent u als erfgenaam gerechtigd tot een nalatenschap waartoe een woning behoort? Let dan op dat die woning correct gewaardeerd wordt voor de heffing van erfbelasting. De wet kent sinds 2010 een verplichte waardering op de WOZ-waarde. Dat is een 'gedateerde' waarde: de WOZ heeft als peildatum 1 januari van het voorafgaande kalenderjaar. Bij een overlijden in 2016 gaat de wet derhalve uit van de waarde van de woning per 1 januari 2015. Goede kans dat de woning op de sterfdatum minder waard is. In dat geval kunt u er voor kiezen om de lagere WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2016 – de WOZ-waarde voor 2016 – aan te houden. Die keuze moet u in de aangifte erfbelasting tot uitdrukking brengen.

Let op: de Hoge Raad heeft recent beslist dat de leegwaarderatio mét de bijbehorende tegenbewijsregeling – zie onder punt 43 – ook van toepassing is bij de erfbelasting.

46. Vruchtgebruik op de eigen woning: goed geregeld

Bij de testamentaire vererving van een eigen woning ontstaat vaak een gesplitst recht op die woning: de langstlevende verkrijgt het recht van vruchtgebruik, de kinderen de blooteigendom. Voor de vruchtgebruiker valt die woning (in beginsel) onder de eigenwoningregeling in box 1.

Als op de vererfde eigenwoning een eigenwoningschuld rust, zal die schuld veelal aan de blooteigenaar toegerekend moeten worden. Als de vruchtgebruiker, de langstlevende ouder, de rente op die schuld voor zijn rekening neemt, kan hij die niet in aftrek brengen in box 1. Financiën vindt dat ongewenst, en bij beleidsbesluit is (met terugwerkende kracht tot 1 januari 2013) goedgekeurd dat de vruchtgebruiker de rente en kosten op de eigenwoninglening toch in aftrek kan brengen.

Dit besluit wordt – met enkele aanpassingen - in de belastingwet opgenomen.

De aftrek van rente en kosten bij de vruchtgebruiker wordt wettelijk vastgelegd, en als de vruchtgebruiker de partner van de erflater was blijft diens aflossingsschema van toepassing. Als de erflater een aflossingsvrije eigenwoningschuld had, gaat dat aflossingsvrije karakter over op de vruchtgebruiker. Is de verkrijger niet de partner van de erflater, dan wordt de financiering niet als een bestaande, maar als een nieuwe eigenwoningschuld aangemerkt, met de verplichte aflossing tot nihil in 30 jaar, tenminste annuïtair.

Voorts wordt vastgelegd dat wanneer de vruchtgebruiker (zijn recht van vruchtgebruik op) de eigen woning vervreemdt, er geen vervreemdingssaldo eigen woning kan ontstaan. Een eigenwoningreserve blijft achterwege. De restschuldbepaling geldt wél voor de vruchtgebruiker: als hij de verkregen eigen woning vervreemdt waarvan hij de kosten en lasten moet dragen, en bij die verkoop resteert een restschuld, dan is de rente op die restschuld ook na de vervreemding fiscaal aftrekbaar.

47. Serviceflats waarderen op WEV en niet op de WOZ

De Successiewet bepaalt dat woningen voor de heffing van schenk- of erfbelasting gewaardeerd moeten worden op de WOZ-waarde. Deze waarderingsmaatstaf leidt tot problemen bij serviceflats. De WOZ-waarde van deze woningen is veel hoger dan de waarde in het economische verkeer (WEV). Dat komt omdat de eigenaar/bewoner van een serviceflat forse servicekosten moet betalen voor diverse diensten 'in huis' (voor maaltijden, de kapper, alarmservice, enzovoort) en de WOZ geen rekening houdt met deze waardedrukkende factor. Het kabinet vindt dit ongewenst: een serviceflat kan voor de schenk- en erfbelasting gewaardeerd worden op de waarde in het economische verkeer als die waarde lager uitkomt dan de WOZ-waarde vanwege de persoonlijke verplichting tot betaling van servicekosten. Voorwaarde is wel dat de WEV tenminste 30% lager is dan de WOZ vanwege de persoonsgebonden verplichting tot het betalen van servicekosten.

48. Koop of verkoop van uw eigen woning. Vóór of na de jaarwisseling?

Als u uw eigen woning binnenkort – eindelijk dan toch – gaat verkopen, is het voordelig om de eigendomsoverdracht uit te stellen tot ná de jaarwisseling als u nog geen andere eigen woning hebt gekocht waarvoor u de verkoopopbrengst van uw huidige woning wil aanwenden. Als u uw woning nog dit jaar verkoopt en notarieel levert, behoort de opbrengst tot het vermogen in box 3. Door pas na de jaarwisseling uw woning te leveren, blijft dit per 1 januari 2016 buiten aanmerking voor de vermogensrendementsheffing van 1,2%.

Als u een eigen woning wilt gaan kopen en dat huis voor een flink bedrag met eigen vermogen wilt betalen, geldt het omgekeerde. In dat geval gaat uw vermogen in box 3 over naar box 1, waardoor het juist gunstig is om nog vóór de jaarwisseling de woning te laten leveren.

49. Renteaftrek restschulden 15 jaar

Belastingplichtigen die na de verkoop van hun eigen woning een restschuld overhouden, kunnen de rente op die schuld nog 15 jaar lang in box 1 in aftrek brengen. De renteaftrek op restschulden geldt uitsluitend als de restschuld is ontstaan door verkoop van de woning op of na 29 oktober 2012 tot en met eind 2017.

De restschuld leidt tot een renteaftrek in box 1. Voor aftrek is niet vereist dat de belastingplichtige na de verkoop (met verlies, waardoor de restschuld is ontstaan) een nieuwe eigen woning heeft gekocht. De restschuld wordt niet aangemerkt als een eigenwoningsschuld, het is een afzonderlijke categorie schulden met een aftrek in box 1. De restschuld telt dan ook niet mee voor de bijleenregeling. Voor de restschuld gelden geen aflossingsverplichtingen.

50. Fiscaal vriendelijke rente tussen ouders – kind

Leningen in de familiesfeer, tussen ouders en kinderen, hebben vaak fiscaal vriendelijke condities. De geldschieter senior en de geldlenende junior verstaan elkaar zonder woorden, zij stemmen de leningsvoorwaarden af op hun fiscale positie. Bij een onderhandse geldlening voor de financiering van een eigen woning leidt dat tot een hogere rente dan de bank vraagt. Senior heeft daar fiscaal geen last van: hij moet de geldlening in box 3 aangeven en de heffing in die box stopt bij een forfaitair rendement van 4%. En junior kan die hogere rente in zijn box 1, als eigenwoningrente, tegen een hoger belastingtarief in aftrek brengen. Dat is mooi verdiend. Zeker als pa bereid blijkt om junior jaarlijks een deel van de betaalde rente weer (belastingvrij) terug te schenken. Dat inspelen op de verschillen in fiscaal regime in ons boxenstelsel is toegestaan, als er maar zakelijk gehandeld wordt. Rechtbank Noord-Nederland heeft met dit financieringsarrangement geen moeite, zo blijkt uit een uitspraak: de hogere rente die senior bedingt is zakelijk omdat hij – anders dan de bank – geen hypothecaire zekerheid heeft voor de verstrekte geldlening.

51. Premies volksverzekeringen: vermijd de heffing

Als u in 2016 uw belastbaar inkomen in box 1 weet te vermijden of met aftrekposten dat inkomen tot nihil kunt terugbrengen, bent u geen premies volksverzekeringen verschuldigd. Dat biedt interessante perspectieven voor bijvoorbeeld de ondernemer met een bv die eerder stopt met werken en die de ingangsdatum van zijn pensioen kan opschorten. Als hij de tussenliggende jaren kan overbruggen met inkomsten uit box 2 – dividend uit de bv – en/of box 3 – inkomsten uit vermogen – kan hij in die jaren de premieheffing volksverzekeringen vermijden. Houd daar rekening mee bij uw inkomensplanning!

52. Boxhoppen: voordelig, maar riskant

Vermogensbestanddelen moeten aan het einde van het jaar aan een van de drie boxen worden toegedeeld. Bij die toedeling geldt een duidelijke rangorde: een vermogensbestanddeel dat in box 1 valt, kan niet aan box 2 of box 3 worden toegedeeld, ook niet als in box 1 een vrijstelling geldt. Hetzelfde geldt voor de rangorde tussen box 2 en box 3. De overgang tussen de boxen - aangeduid als boxhoppen - kan fiscaal voordeel opleveren. Als de ondernemer de tijdelijk overtollige liquide middelen in zijn bedrijf direct ná 1 januari van box 1 of vanuit de bv naar box 3 overbrengt, vermijdt hij de zware belastingheffing over het rendement op dat geld in box 1 (tarief maximaal 52%) of in de bv (belastingdruk circa 40%) en

ruilt hij die voor de veel gunstiger vermogensrendementsheffing van 1,2%. Die overbrenging kan het beste direct ná 1 januari 2016 plaatsvinden. Een ander voorbeeld is het verschuiven van vermogen uit box 3 kort vóór de peildatum naar box 1 of 2 om zo de vermogensrendementsheffing te vermijden.

De wetgever heeft 'stevige' maatregelen tegen het boxhoppelen getroffen. Een vermogensbestanddeel dat rondom de peildatum voor de vermogensrendementsheffing vanuit box 3 naar box 1 of 2 wordt overgebracht én dat niet langer dan zes aaneengesloten maanden dienstbaar is aan het verwerven van inkomen in die andere box, wordt tot de grondslag van beide boxen gerekend. Dat betekent dubbele belastingheffing! De inkomsten die uit het 'verschoven' vermogensbestanddeel worden genoten tijdens de periode van minder dan zes maanden worden in box 1 of box 2 belast én het betreffende vermogensbestanddeel wordt betrokken in de vermogensrendementsheffing. Als het vermogensbestanddeel niet langer dan drie maanden uit box 3 is weggeweest, worden de inkomsten zonder meer in beide boxen in de heffing betrokken. Is het vermogen meer dan drie, maar minder dan zes maanden verschoven, dan blijft toerekening aan box 3 – en daarmee de dubbele belastingheffing – achterwege als de belastingplichtige aantoont dat er zakelijke argumenten aan de vermogensverschuiving ten grondslag liggen.

53. Beleggen: belast in box 3 of box 1

Een particuliere belegger die zijn vermogen rendabel maakt op een wijze die normaal, actief vermogensbeheer te buiten gaat, wordt in box 1 in de belastingheffing betrokken. Zijn inkomsten uit vermogen vallen dan niet onder de vermogensrendementsheffing in box 3, maar worden aangemerkt als resultaat uit overige werkzaamheden, belast in box 1.

De wet noemt enkele voorbeelden van 'meer dan normaal actief vermogensbeheer': het uitponden van onroerende zaken, het in belangrijke mate zelf verrichten van groot onderhoud en andere aanpassingen aan een zaak, en het benutten van voorwetenschap.

De belastingrechter heeft in 2010 meerdere uitspraken over deze kwestie gedaan. Veel uitspraken zijn positief voor particuliere beleggers, sommige pakken negatief uit. Uit de vele uitspraken blijkt dat de feitelijke verhoudingen beslissend zijn voor de boxindeling.

Overleg met uw adviseur of de feiten en omstandigheden waaronder u belegt zodanig zijn opgezet dat u ingedeeld wordt in de box van uw voorkeur.

54. Schenken is voordeliger dan nalaten

Ouders die hun vermogen fiscaal vriendelijk aan hun kinderen of kleinkinderen willen overdragen, moeten dat bij leven doen. Schenkingen zijn daarvoor hét aangewezen instrument. Geld schenken is veel leuker dan het nalaten. Een gulle geveer stemt zijn (klein)kinderen blij en tevreden én hij kan daarvan meegenieten.

Ook fiscaal is schenken leuker: het kost veel minder belasting. Een erfenis van € 100.000 van vader op zoon (van stel 25 jaar) kost € 7.455 aan erfbelasting. Schenkt vader die € 100.000 in tien jaarlijkse termijnen (met gebruikmaking van 9 x de jaarlijkse vrijstelling van € 5.304 en 1 x de hoge vrijstelling van € 25.449; zie hierna voor het benutten van de vrijstellingen), dan is zoonlief € 2.681 aan schenkbelasting kwijt. Een voordeel van € 4.774, 64%!

55. Schenk op tijd

Schenkingen die een ouder 'in het zicht van overlijden', in de periode van 180 dagen voorafgaand aan zijn overlijden, aan zijn kind doet, worden belast als een verkrijging krachtens erfrecht. Dat heeft tot gevolg dat de vrijstelling (bij schenking) alsnog vervalt. En dat kost meer belasting. Schenk dus op tijd: ruim 180 dagen vóór het (vermoedelijk) tijdstip van overlijden!

Een uitzondering geldt voor de schenking die onder de eenmalige hoge vrijstelling tussen ouders en kinderen (in 2016 € 25.449) valt: senior kan die schenking nog op zijn sterfbed doen.

56. Benut alle vrijstellingen bij schenkingen aan kinderen

De twee bekendste vrijstellingen zijn de jaarlijkse vrijstelling (van € 5.304) én de eenmalig verhoogde vrijstelling (van € 25.449). Die verhoogde vrijstelling kan slechts éénmaal worden benut, voor een kind dat tussen de 18 en de 40 jaar jong is. Bent u vergeten om uw zoon of dochter tijdig – vóór hun 40e – een ‘grote’ vrijgestelde schenking te doen? U kunt die vergissing herstellen als uw schoondochter of schoonzoon jonger is dan 40 jaar. Financiën heeft goedgekeurd dat de hoge vrijstelling ook kan worden toegepast als de zoon of dochter van de schenker de 40-jarige leeftijd al gepasseerd is, maar diens schoondochter of schoonzoon nog niet. De schenker benut dan hun leeftijd: de schenking vindt gewoon plaats aan het eigen kind, desgewenst met een uitsluitingsclausule.

Let op: deze goedkeuring kan uitsluitend worden toegepast als uw zoon of dochter gehuwd is ofwel een geregistreerd partnerschap is aangegaan. Woont hij/zij ongehuwd duurzaam samen met een partner die nog geen 40 is, dan kan de verhoogde vrijstelling niet alsnog worden benut.

Van de ‘grote’ vrijgestelde schenking moet aangifte schenkbelasting worden gedaan; in de aangifte moet een beroep op de verhoogde vrijstelling worden gedaan.

Het optimaal benutten van de eenmalig hoge vrijstelling vergt een goede planning. Een schenking tot het vrijgestelde bedrag levert een besparing aan schenkbelasting op van 10% ofwel € 2.544; wordt de vrijstelling benut bij een schenking van stel € 150.000, dan is de besparing 20% ofwel € 5.088. Zorg ervoor dat u deze vrijstelling bij de juiste schenking in zet! Ook de vrijstelling voor *schenkingen aan on- en minvermogenden* kan tussen ouders en kinderen goed van pas komen, met name als het kind bij de start van zijn carrière schulden moet aangaan om zich zelfstandig te vestigen. Vraag uw adviseur naar de mogelijkheden in uw situatie.

57. Schenk uw kind € 53.016 belastingvrij!

Ouders kunnen een kind sinds 1 januari 2010 eenmalig € 53.016 (2016) belastingvrij schenken. Om deze vrijstelling te kunnen benutten, moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- het kind moet ten tijde van de schenking tussen de 18 en de 40 jaar oud zijn;
- de schenking moet in één jaar plaatsvinden, tot maximaal € 53.016;
- het kind moet het bedrag van de schenking gebruiken voor de aankoop van een eigen woning, het bekostigen van onderhoud of verbetering aan de eigen woning, het aflossen van de eigenwoningschuld ofwel voor het betalen van de kosten van een studie of een opleiding voor een beroep waarvan de kosten hoger zijn dan € 20.000 per jaar;
- de bestemming van het geschonken bedrag moet in een notariële akte zijn vastgelegd.

Vanaf 1 januari 2012 is voor die schenking niet langer een notariële akte vereist. Dat maakt de schenking weer wat goedkoper. Bij een schenking voor een ‘dure’ opleiding is nog wel steeds een notariële akte vereist.

Om toepassing van de verhoogde vrijstelling moet bij aangifte worden verzocht.

Als het kind de vrijstelling van (maximaal) € 53.016 benut voor de verwerving van een eigen woning, wordt het bedrag van de vrijgestelde schenking in mindering gebracht op de eigenwoningschuld, het bedrag waarover aftrek van hypotheekrente op de eigen woning kan plaatsvinden.

Voor ouders en kinderen die al eerder, vóór 2010, gebruik hebben gemaakt van de verhoogde vrijstelling (van € 22.760 in 2009) is een overgangsregeling getroffen. De kinderen kunnen vóór het bereiken van de 40-jarige leeftijd alsnog een eenmalige extra vrijstelling van € 29.992

toepassen op een schenking van de ouders, mits het kind het bedrag van die schenking gebruikt voor de aankoop van een eigen woning. Het bekostigen van een studie of opleiding is hier niet gefaciliteerd!

Voor toepassing van de extra verhoogde vrijstelling geldt een ruim begrip 'eigen woning'. Als eigen woning geldt niet alleen de woning die voor de begiftigde zijn hoofdverblijf is, maar ook een woning, die leeg staat of in aanbouw is en die uitsluitend bestemd is om voor de begiftigde als eigen woning/hoofdverblijf te gaan dienen in het lopende kalenderjaar of in de twee kalenderjaren daarna.

58. Vrije schenking eigen woning: € 100.000 in 2017

Per 1 januari 2017 wordt de vrijgestelde schenking van € 100.000 voor een eigen woning opnieuw ingevoerd. De verruimde vrijstelling geldt binnen én buiten de familiesfeer, de begiftigde moet tussen de 18 en 40 jaar zijn, en hij moet de schenking gebruiken voor de koop of verbouwing van een eigen woning, de aflossing van de eigenwoningschuld (of restschuld), dan wel de afkoop van rechten van erfpacht, opstal of beklemming van zijn eigen woning. De schenking moet plaatsvinden over maximaal drie opeenvolgende kalenderjaren.

De nieuwe regeling kent een ingewikkelde samenloop met eerdere schenkingen onder de verhoogde vrijstelling. Die samenloop ziet met name op schenkingen van ouders aan hun kind(eren). De samenloopregeling kan tot gevolg hebben dat nog dit jaar – **in 2016** – een schenking moet plaatsvinden, om met een aanvullende schenking in 2017 of 2018 het maximale vrijgestelde bedrag van € 100.000 te kunnen benutten.

Uitgangspunt van de wetgever is dat de verhoogde vrijstelling voor een schenking voor de eigen woning éénmalig is in de relatie tussen schenker en begiftigde. Als de gulle gever al eerder gebruik heeft gemaakt van een verhoogde vrijstelling, moet die 'meegenomen' worden in de vrijgestelde schenking van € 100.000.

Er zijn vier mogelijkheden:

1. Er is nog niet eerder een schenking gedaan waarbij de verhoogde vrijstelling is toegepast; in 2017 kan (maximaal) € 100.000 belastingvrij worden geschonken.
Bij een schenking van ouders aan een kind is niet van belang dat zij in een of meer voorgaande jaren het jaarlijkse vrijgestelde bedrag van € 5.304 hebben geschonken. Het kind kan bij een schenking van € 100.000 in 2017 maximaal € 25.449 vrij besteden, de rest van € 74.551 moet hij/zij gebruiken voor de eigen woning. Senior kan overwegen om de schenking in drieën te knippen, als de begiftigde de schenking gebruikt om de hypotheek op de eigen woning af te lossen kan hij/zij drie keer gebruik maken van het jaarlijkse bedrag van een boetevrije aflossing.
2. Er is in het verleden een schenking gedaan waarbij een verhoogde vrijstelling is toegepast, en wel **vóór 2010**.
Hier geldt een inhaalregeling. Senior moet dan wel nog dit jaar, in 2016, een schenking doen tot maximaal de voor dit jaar geldende verhoogde vrijstelling voor een eigen woning (voor schenkingen van ouders aan kinderen) van € 27.570; in 2017 of 2018 kan dan aanvullend nog maximaal € 46.984 belastingvrij bijgeschonken worden. Daarvan is € 5.304 (per jaar) vrij besteedbaar. Als senior in 2016 niets schenkt, kan in 2017 aanvullend maximaal € 27.567 vrij worden geschonken waarvan het kind € 5.304 vrij kan besteden.
3. Er is in het verleden een schenking gedaan waarbij een verhoogde vrijstelling is toegepast, en wel **in 2010 tot en met 2014**
Voor deze categorie is geen inhaalregeling getroffen: er kan géén gebruik worden gemaakt van de vrijstelling van € 100.000. Ook niet als senior in de voorgaande jaren de maximale verhoogde vrijstelling niet volledig heeft benut. De enige vrije schenking die senior in 2017 aan zijn kind kan doen, is de jaarlijkse vrije schenking van (€ 5.304).
4. Er is in het verleden een schenking gedaan waarbij een verhoogde vrijstelling is toegepast, en wel in **2015**

Senior kan in 2017 maximaal nog € 46.984 belastingvrij aan zijn kind schenken. Daarvan is € 5.304 vrij besteedbaar.

De vrijstelling kan over drie achtereenvolgende kalenderjaren worden benut. In de aangifte schenkbelasting moet een beroep op de vrijstelling worden gedaan. De Belastingdienst kan pas achteraf controleren of de schenking daadwerkelijk en tijdig is aangewend ten behoeve van de eigen woning. En daardoor is de reguliere periode van drie jaar voor het vaststellen van een aanslag schenkbelasting aan de krappe kant. Voorgesteld wordt om deze aanslagtermijn te verlengen naar vijf jaar.

59. Schenk aan uw kind én kleinkind

Voor schenkingen aan kinderen geldt een reguliere jaarlijkse vrijstelling van € 5.304, voor een schenking aan een kleinkind is dat € 2.122.

Senior kan een schenking aan junior (tot het bedrag van de wettelijke vrijstelling) leuk combineren met een vrijgestelde schenking aan de kinderen van junior, zijn kleinkinderen. Bij zo'n combinatie kan senior aan junior een vrije schenking doen tot het totale bedrag van de vrijstellingen voor het kind én het kleinkind (in 2016 € 5.304 + € 2.122), onder de last dat junior het bedrag dat grootvader belastingvrij kan schenken aan zijn kleinkind, schuldig erkent aan dat kind. Junior krijgt zo zonder schenkbelasting de beschikking over het totale bedrag; de schuldigerkenning aan zijn kind kan hij op een passend tijdstip – mits bij leven – afwikkelen.

60. Schenk met een uitsluitingsclausule

Ouders die een schenking willen doen aan hun kind dat in gemeenschap van goederen is gehuwd of binnenkort in gemeenschap van goederen zal huwen, willen soms voorkomen dat hun schoonzoon of schoondochter de helft van die schenking krijgt. Zij kunnen dan bepalen dat de schenking niet zal vallen in het (toekomstige) gezamenlijke vermogen, maar dat het geschonken bedrag privévermogen blijft van hun eigen kind. Dit kan door een uitsluitingsclausule op te nemen bij de schenking. Laat de notaris het regelen. En vraag de notaris of in uw situatie een harde of juist een zachte uitsluitingsclausule geschikt is.

61. Schenk zonder het beheer over uw geld kwijt te raken!

Voor de meeste ouders staat wel vast wat er met hun vermogen moet gebeuren: wat er over is bij hun overlijden, moet naar de kinderen of kleinkinderen. Die vermogensoverdracht kan fiscaal gezien beter niet worden uitgesteld tot het overlijden. Een overdracht bij leven, door jaarlijkse schenkingen, kost veel minder belasting. Ondanks dat fiscale voordeel voelen veel ouders er niets voor om al bij leven een flink deel van hun vermogen aan de kinderen te schenken. Wie wil er nu financieel afhankelijk worden van zijn kinderen? Ook het risico dat het kind het geschonken geld over de balk zal smijten, tempert de ouderlijke gulheid. Ouders willen wel schenken, maar alleen als zij het beheer over het geschonken vermogen behouden. Dat kan door te kiezen voor een van de vele vormen van schenken 'met behoud van macht'. Uw adviseur kan de beste in uw situatie bepalen.

62. Schenk herroepelijk en bespaar schenkbelasting

De gulle gever kan bepalen dat de schenking herroepelijk is. Door die clausule bij de schenking op te nemen – bij voorkeur in een notariële akte, dan wel in een onderhandse akte die door de begiftigde 'voor gezien' wordt getekend – behoudt de schenker de mogelijkheid om de vermogensoverdracht terug te draaien. Zo kan worden voorkomen dat senior financieel afhankelijk wordt van junior.

Senior kan bij de herroepingclausule desgewenst aangeven of hij de schenking sowieso kan herroepen of slechts binnen een bepaalde periode als zich een bepaalde omstandigheid heeft voorgedaan of als dat juist niet het geval is. De herroepelijkheid van de schenking kan zo als 'stok achter de deur' worden gebruikt om bepaalde gedragingen van de begiftigde uit te lokken of juist te verbieden. De schenking kan ook worden ingezet als hulpmiddel bij de opvoeding.

Om er zeker van te zijn dat de begiftigde bij herroeping van de schenking het eerder geschonken bedrag kan terugbetalen, moet de herroepelijke schenking gecombineerd worden met een bewindstelling. De gulle gever kan dan zelf – of een door hem aan te wijzen vertrouwenspersoon – het geschonken vermogen blijven beheren.

Let op: bewindstelling duurt meestal maar vijf jaar. De begiftigde kan na die periode de rechtbank verzoeken om de bewindvoering te vernietigen als hij zelf in staat is het vermogen verantwoord te beheren. Met de herroepingclausule kunt u voorkomen dat het kind de beëindiging van de bewindstelling kan doorzetten.

Als over de (herroepelijke) schenking schenkbelasting is geheven, wordt dat bij herroeping van de schenking grotendeels gerestitueerd. Bij de terugbetaling van de belasting wordt rekening gehouden met de inkomsten die de begiftigde tijdens zijn bezitsperiode op het geschonken bedrag heeft genoten. Zijn er de facto geen inkomsten, dan wordt rekening gehouden met een 4% fictief rendement. Dat biedt mogelijkheden om schenkbelasting te besparen bij een herroepelijke schenking van een zaak die nadien in waarde is gedaald. Bijvoorbeeld een pakket beursgenoteerde effecten. Als dat na de (herroepelijke) schenking in het bezit van junior in waarde is gedaald, kan senior de schenking herroepen. De eerder geheven schenkbelasting wordt dan grotendeels terugbetaald. Vervolgens schenkt senior het pakket effecten opnieuw aan junior, voor de actuele – lagere – waarde, waarover junior minder schenkbelasting moet betalen. Over de terugbetaalde schenkbelasting krijgt u een rentevergoeding van 4% .

63. Schenk op papier: een schenking onder schuldigerkenning

Bij een schenking onder schuldigerkenning schenken pa en ma 'op papier' aan de kinderen: zij schenken een som geld en blijven dat geschonken bedrag schuldig. De ouders krijgen een schuld aan hun kinderen, de kinderen een vordering op hun ouders. Die vordering kunnen zij meestal pas opeisen bij het overlijden van de langstlevende ouder.

Door de schenking 'op papier' behouden de ouders het beheer over het geschonken bedrag, de kinderen krijgen geen geld in handen. Dat maakt deze vorm van schenking goed toepasbaar als de ouders niet voldoende vrije middelen ter beschikking hebben, bijvoorbeeld als het geld vastzit in de onderneming of in beleggingen.

Let op: de ouders moeten over het schuldig gebleven bedrag jaarlijks een zakelijke rente (van 6% per jaar) aan de kinderen betalen. Doen zij dat niet, dan worden de kinderen geacht het bedrag van de schenking (plus de te betalen rente) bij overlijden krachtens erfrecht te hebben verkregen en zijn ze daarover alsnog erfbelasting verschuldigd.

Om de beoogde besparing van erfbelasting zeker te stellen is het aan te raden om een schenking onder schuldigerkenning steeds bij notariële akte te doen. Schenkingen zijn in beginsel vormvrij, een notariële akte is niet vereist, maar voor 'schenkingen ter zake des doods' is dat anders: daar is wél een notariële akte vereist. Een schenking onder schuldigerkenning kan soms worden aangemerkt als een schenking ter zake des doods, met name als de kinderen het geschonken bedrag pas ontvangen bij of na het overlijden van de langstlevende ouder. Als in die situatie geen notariële akte van de schenking is opgemaakt, gaat de beoogde besparing van erfbelasting verloren!

64. Schenkingen op papier: alsnog notarieel bekrachtigen

Hebt u in het verleden schenkingen onder schuldigerkenning gedaan aan uw kinderen? En daarbij vastgelegd dat zij die schenkingen pas kunnen opeisen als de langstlevende ouder is overleden? Zo'n schenking terzake van de dood moet bij notariële akte, zo heeft de Hoge Raad beslist. Is dat niet gebeurd, dan is de schenking niet rechtsgeldig, en vervalt die bij het overlijden van de schenker. Van de beoogde besparing op de erfbelasting komt dan niets terecht. Om uw oude papieren schenkingen te 'redden' is het verstandig om die alsnog achteraf bij notariële akte te bekrachtigen. Dan moet uiteraard gebeuren vóórdat de schenker is overleden.

65. Schenken en teruglenen. Zorg voor bewijs!

Een eenvoudige manier van vermogensoverdracht naar de volgende generatie is 'schenken en teruglenen'. Deze vorm van vermogensoverdracht is de 'doe-het-zelfvariant' van de (notariële) schenking onder schuldigerkenning. Door te schenken en terug te lenen wordt het eigen vermogen van senior omgezet in vreemd vermogen – de schuld aan junior – en daardoor wordt de toekomstige nalatenschap van senior beperkt. En dat bespaart junior erfbelasting. Deze opzet werkt als de schenking en de geldlening voldoende los van elkaar staan. Daarbij gelden de volgende spelregels:

- senior maakt het geschonken bedrag aantoonbaar over op de rekening van junior (zorg voor een bankafschrift!)
- junior leent enige tijd ná de schenking een bedrag aan senior en boekt dat over op de rekening van senior (bankafschrift!). Het bedrag van de geldlening is bij voorkeur niet hetzelfde bedrag als het bedrag dat senior eerder geschonken heeft.
- de lening is schriftelijk vastgelegd; daarbij is een zakelijke rente afgesproken die jaarlijks betaald wordt.

66. Schenk over en weer in de familie

Ouders kunnen hun kind jaarlijks een belastingvrije schenking doen. Voor 2016 is de vrijstelling € 5.304. Let op: deze vrijstelling geldt per kind, niet per ouder. Bij een schenking door beide ouders, bijvoorbeeld als zij gescheiden leven, kan niet twee keer de vrijstelling worden toegepast!

Krijgt het kind schenkingen van zijn ouders én van andere familieleden, dan geldt er geen samentelbepaling. Het kind kan in één jaar wel een vrijgestelde schenking ontvangen van zijn ouders (van € 5.304 of de eenmalig verhoogde vrijstelling), plus een vrijgestelde schenking van grootouders, ooms, tantes, en ga zo maar door. Die kunnen in 2016 ieder € 2.122 belastingvrij schenken. Zo wordt het voor broers en zusters aantrekkelijk om vrijgestelde schenkingen aan hun neven en nichten uit te wisselen.

67. Schenk gecertificeerd vermogen!

Gecertificeerd schenken biedt u de mogelijkheid om het beheer over het geschonken vermogen te behouden. Tot aan uw dood. En het beheer na uw verscheiden kunt u in handen geven van personen die u vertrouwt. U regeert zo over uw graf!

Om deze vermogensoverdracht tot stand te kunnen brengen, moet u een deel van uw vermogen onderbrengen in een stichting. Die stichting 'betaalt' u daarvoor met certificaten. Het beheer over het vermogen in de stichting wordt gevoerd door het stichtingsbestuur. Dat bestaat uit uzelf, plus vertrouwelingen van u. De door de stichting uitgereikte certificaten geven recht op een evenredig deel van het vermogen in de stichting. Die certificaten kunt u gefaseerd aan uw kinderen schenken. Als het vermogen in de stichting toeneemt, stijgt de

waarde van de certificaten. In een reglement kunt u vastleggen wanneer de stichting uitkeringen aan de certificaathouders zal doen.

68. Regel uw eigen goeddoelinstelling.

Een ANBI is een algemeen nut beogende instelling. Als u zo'n instelling opricht, kunt u uw privévermogen of bedrijfskapitaal fiscaal aftrekbaar – als gift – schenken aan uw eigen ANBI. Dat kost de ANBI geen schenkbelasting. Gedenkt u uw goeddoelinstelling in uw testament, dan blijft de heffing van erfbelasting achterwege. Zo houdt de ANBI netto meer over om – met een echt beleidsplan – weg te geven aan de goede doelen. De Belastingdienst moet uw instelling als ANBI erkennen. Voor die rangschikking moet u een verzoek indienen. Laat uw adviseur het voor uw regelen.

69. Regel een steunstichting voor uw sportclub

Per 1 januari 2012 is de giftenaftrek verruimd: een gift aan een steunstichting SBBI – een sociaal belang behartigende instelling – is voortaan ook aftrekbaar. Uw favoriete sportclub is zo'n SBBI. Als die een steunstichting heeft – een 'vrienden van stichting' – kunt u een aftrekbare gift aan uw sportclub doen. Die aftrek was eerder uitsluitend mogelijk voor een periodieke gift (een gift bij notariële akte voor een periode van tenminste vijf jaar, eindigend bij eerder overlijden), maar met de steunstichting SBBI is nu ook een aftrek voor eenmalige giften mogelijk. Let op: de steunstichting moet wel een erkend doel hebben, bijv. de verbouwing van de sportaccommodatie. Vraag uw adviseur om een kwalificerende steunstichting voor uw sportclub op te zetten! De Belastingdienst sponsort dan uw sportclub.

70. Zonnepanelen: extra inkomsten voor uw sportclub

Sportverenigingen kunnen – net als particulieren – btw-ondernemer worden door zonnepanelen te plaatsen op het dak van het clubgebouw. Dat kan de sportclub een aardig voordeel opleveren.

De diensten van sportverenigingen aan hun leden zijn vrijwel altijd btw-vrijgesteld.

Als de sportvereniging zonnepanelen plaatst, kan zij btw-ondernemer worden. Vereist is dan wel dat de club de daarmee opgewekte energie tegen vergoeding terug levert aan het elektriciteitsnet. De club kan de omzetbelasting op de aanschaf en plaatsing van de panelen als voorbelasting aftrekken, en moet btw berekenen over de stroom die aan het energiebedrijf wordt geleverd. Let op: als de vereniging de opgewekte energie uitsluitend zelf gebruikt, is er geen btw-aftrek: dan geldt de btw-vrijstelling van de sportvereniging.

Bij een btw-belaste exploitatie van de zonnepanelen kan de sportvereniging ook gebruik maken van gunstige regelingen in de energiebelasting. Denk aan de salderingsregeling, of de vrijstelling van energiebelasting voor het verbruik van zelf opgewekte elektriciteit.

Een aardige opzet is ook als de sportvereniging samen met haar leden een coöperatie vormt om in aanmerking te komen voor het verlaagde tarief van de energiebelasting voor lokaal opgewekte elektriciteit. De leden investeren via hun sportvereniging in zonnepanelen, de club verkoopt die energie aan het energiebedrijf, en de leden krijgen een korting die verrekend kan worden met de energierekening van hun woning.

71. Met zonnepanelen bent u – particulier – btw-ondernemer

Het Europese Hof van Justitie heeft recent beslist dat de exploitatie van zonnepanelen een economische activiteit is. Particulieren die met zonnepanelen elektriciteit opwekken en dat duurzaam (deels) aan het energienet verkopen, zijn ondernemer voor de omzetbelasting. En dat betekent dat zij de btw op de aanschaf en installatie van de zonnepanelen als

voorbelasting kunnen terugvragen. Financiën heeft recent deze particulieren als btw-ondernemer erkend, en gaat de verzoeken om toekenning van een btw-nummer afwerken. De particuliere eigenaar van zonnepanelen die aannemelijk maakt dat hij de met de panelen opgewekte elektriciteit geheel of gedeeltelijk, duurzaam en tegen een vergoeding (mét btw) aan zijn energieleverancier levert, wordt als btw-ondernemer aangemerkt. Dat btw-ondernemerschap kan niet met terugwerkende kracht worden toegekend: particulieren die vóór de uitspraak van het EU-Hof in zonnepanelen hebben geïnvesteerd hebben geen recht meer op een btw-teruggave omdat de termijnen voor het verzoeken daarvan inmiddels zijn verstreken.

De particulier die vanwege de btw-belaste leveranties van energie aan het netwerk jaarlijks (na aftrek van de btw-voorbelasting) niet meer dan € 1.345 moet afdragen, kan een beroep doen op de kleineondernemersregeling in de omzetbelasting. En zo een ontheffing krijgen van de btw-plicht en de daarbij behorende administratieve verplichtingen.

72. Uw vergoeding als vrijwilliger: een aftrekbare gift

Werkt u als vrijwilliger voor een ANBI, een algemeen nut beogende instelling? En heeft u recht op een vrijwilligersbeloning van maximaal € 1.500? Als u afziet van die vergoeding, kunt u dat bedrag als gift in aftrek brengen op uw inkomen. U moet dan wel kunnen aantonen dat u een reëel recht heeft op de vrijwilligersvergoeding, dat de ANBI over voldoende middelen beschikt om u die vergoeding uit te betalen én u moet schriftelijk verklaren dat u afziet van de vergoeding. Bij deze opzet krijgt u een beloning voor uw vrijwilligerswerk – het fiscale voordeel van de giftenaftrek – zonder dat het de ANBI een cent kost.

73. Periodieke giften zonder notariële akte

Periodieke giften zijn giften in de vorm van vaste en gelijkmatige uitkeringen aan een algemeen nut beogende instelling (ANBI) of een vereniging, die uiterlijk eindigen bij het overlijden van de schenker. Dergelijke giften zijn zonder drempel volledig aftrekbaar. Periodieke giften kunnen sinds 1 januari 2014 bij onderhandse akte van schenking worden gedaan. Voor een volledige aftrek van dergelijke giften – zonder drempel – eist de wet thans nog dat de verplichtingen tot de periodieke giften bij notariële akte is aangegaan. Die eis komt te vervallen, met name om het doen van kleinere periodieke giften te stimuleren.

Om misbruik van de giftenaftrek te voorkomen, moet de onderhandse akte wel aan diverse voorwaarden voldoen. In die akte moeten in elk geval de volgende gegevens worden vermeld:

- de persoonsgegevens van de schenker;
- de naam van de ANBI of vereniging, met diens unieke nummer uit het Handelsregister;
- de (minimale) omvang van de gift, met de jaarlijkse uitkeringen;
- de (minimale) looptijd van de schenking;
- een door de ANBI of vereniging toe te kennen uniek transactienummer.

De Belastingdienst zal hiervoor een model schenkingsovereenkomst op de website beschikbaar stellen.

74. Overgang van ondernemingsvermogen: vrijgesteld tot € 1 miljoen!

De schenk- en erfbelasting kent een riante vrijstelling voor de overgang (door schenking of vererving) van ondernemingsvermogen: geschonken of vererfd ondernemingsvermogen tot een bedrag van € 1.060.298 is volledig vrijgesteld, heeft de onderneming een hogere waarde dan is van het surplus 83% vrijgesteld. Bij deze toets gaat het om de going-concernwaarde van de onderneming. Als de onderneming een liquidatiewaarde heeft die hoger is dan de going-concernwaarde – bijvoorbeeld vanwege onderrentabiliteit – dan moet de grens van

€ 1 miljoen getoetst worden aan de lagere going-concernwaarde. Het verschil tussen de hogere liquidatiewaarde en de lagere going-concernwaarde kan met de waarderingsfaciliteit belastingvrij vererven of geschonken worden.

Deze faciliteit kan een forse belastingbesparing opleveren. Ter illustratie: het schenken of vererven van € 1 miljoen aan beleggingsvermogen kost € 183.860 aan schenk- of erfbelasting, als dat beleggingsvermogen in een bv is ondergebracht, komt naast de heffing van schenk-erfbelasting ook de 25% aanmerkelijkbelangheffing aan de orde, waardoor de totale belastingheffing uitkomt op € 383.860.

75. Leen geld aan uw kinderen

Is uw kind voornemens een huis te kopen of een onderneming te starten? Dan is het voor u en uw kind wellicht gunstig hiervoor een lening te verstrekken. Voor u vormt de lening een bezitting in box 3. Bij u wordt dan een forfaitair rendement van 4% over de waarde van de vordering in de belastingheffing betrokken. De heffing bedraagt 30%, de belastingdruk is dus 1,2% van de waarde van de vordering. Ongeacht de hoogte van de rente op de vordering. Voor uw kind vormen de rente en kosten van de geldlening aftrekbare kosten. Gunstig is de ouder-kindlening af te sluiten met een zo hoog mogelijk zakelijk rentepercentage. Uw kind geniet dan een hoge aftrek van de eigen woningrente of ondernemingsrente. En u wordt voor die hogere rente (boven de 4%) niet extra belast. Door schenkingen kunt u de financieringslast van uw kind vervolgens verminderen. Let op: deze schenkingen moeten niet plaatsvinden in de vorm van een kwijtschelding van de rente. Bij die opzet verspeelt het kind de renteaftrek, zo blijkt uit de rechtspraak. Het kind moet de rente eerst gewoon aan u betalen, en daarna schenkt u het bedrag van die rente (geheel of gedeeltelijk) weer aan uw kind.

76. Renteloze lening: aanpassen!

Hebt u in het verleden uw kinderen een renteloze of laagrente directe opeisbare lening verstrekt? Door de aanpassing van de Successiewet per 1 januari 2010 is zo'n lening fiscaal een stuk minder interessant geworden. Vroeger was het kind geen schenkbelasting verschuldigd ter zake van de niet (of de te weinig) bedongen rente, vanaf 1 januari 2010 is het kind jaarlijks schenkbelasting verschuldigd over het verschil tussen 6% en de (niet) bedongen rente. Uw adviseur kan met u bekijken of er mogelijkheden zijn om deze nadelige fiscale gevolgen te beperken. Een aanpassing van de lening is wenselijk.

77. Maak van uw privévermogen ondernemingsvermogen

Als u overlijdt met privévermogen moeten u erfgenamen daarover erfbelasting betalen. Over de eerste € 121.903 is de belasting 10%, daarboven 20%. Als u overlijdt met ondernemingsvermogen kunt u uw erfgenamen een substantiële besparing op het erfbelasting toespelen. Uw nazaten kunnen dan – als zij aan de gestelde voorwaarden voldoen – gebruik maken van de bedrijfsopvolgingsregeling in de Successiewet. Die regeling biedt drie gunstregelingen: een vrijstelling van 100% van het ondernemingsvermogen als de onderneming een waarde heeft tot € 1.060.298, een faciliteit bij de waardering van het ondernemingsvermogen én uitstel van betaling van het erfbelasting voor zover dat nog wel over het nagelaten ondernemingsvermogen is verschuldigd.

Het loont alleszins de moeite om op tijd na gaan of u én uw erfgenamen aan de gestelde voorwaarden kunnen voldoen. Die kans is groot. Ook als uw kinderen niet zelf de onderneming feitelijk willen voortzetten, met name als het ondernemingsvermogen in een bv is ondergebracht.

78. Zorg voor een levenstestament

In een levenstestament kunt u vastleggen wat er moet gebeuren met uw vermogen, uw onderneming, enzovoort ingeval u onverhoopt zelf niet meer in staat bent om die beslissingen te nemen. Bijvoorbeeld omdat u na een ongeval in coma raakt, of depressief wordt, of als u al wat ouder bent en gaat dementeren. U kunt in dat levenstestament één of meer vertrouwelingen volmacht geven om uw zaken in die situatie te behartigen. Verder kunt u in zo'n testament uw wensen op medisch gebied aangeven, uw plannen met uw woning, lopende schenkingen en ga zo maar door. Een goed testament geeft rust en zekerheid en dat geldt zeker ook voor een levenstestament. Overleg het eens met uw adviseur.

79. Is uw testament al flexibel?

De erflater die een goed testament opmaakt, kan daarmee een forse belastingbesparing voor zijn erfgenamen realiseren. Een goed testament is een testament dat de door de erflater gewenste vererving van zijn vermogen combineert met een minimale heffing van erfbelasting bij de erfgenamen. De praktijk kent veel verschillende testaments, zoals een testament met wettelijke verdeling, een vruchtgebruiktestament, een ik-opat testament, een keuzelegaat testament, een turbotestament en ga zo maar door. Keuze genoeg.

Ook voor testaments geldt: vrijheid, blijheid! En dat leidt er toe dat een erflater vaak kiest voor een keuzetestament. Met zo'n testament biedt hij zijn erfgenamen de keuze tussen diverse vormen van vererving: zij kunnen na zijn overlijden – op basis van de dan geldende omstandigheden – kiezen voor één van de in het testament genoemde vormen van vererving. Zodoende kan gekozen worden voor de fiscaal voordeligste optie!

De afgelopen jaren kan uw persoonlijke situatie zijn gewijzigd. Of uw financiële situatie. Controleer daarom of uw huidige testament nog aansluit bij uw bedoelingen. Door een testament op te maken kunt u niet alleen bereiken dat erfbelasting wordt bespaard. U kunt ook specifieke wensen tot uitdrukking brengen. Er is daarom eigenlijk geen reden te verzinnen om niet een testament op te maken. Sterker nog, een flexibel testament is van 'levensbelang'.

80. Zijn de legaten in uw testament goed geregeld?

Hebt u al een afvullegaat in uw testament voor de langstlevende partner? En een toegiftlegaat om fiscaal voordelig te kunnen 'spelen' met de legitieme portie? Niet? Dan is de kans bijzonder groot dat uw testament niet optimaal is ingericht. En dat uw erfgenamen na uw overlijden meer erfbelasting moeten betalen dan nodig is. Laat uw adviseur het regelen!

81. Stiefkinderen: eenzelfde erfdeel als eigen kinderen?

Wilt u dat uw stiefkinderen – de kinderen uit een eerder huwelijk van een van uw beiden – hetzelfde erven als de kinderen die uit uw huwelijk zijn geboren? Dat kan. Maar dan moeten u en uw partner wél een testament laten opmaken. In dat testament moet een zogenaamde Assepoesterclausule worden opgenomen. Uw eigen kinderen kunnen zich er juridisch niet tegen verzetten dat uw stiefkinderen hetzelfde erfdeel krijgen als zij. Vraag uw adviseur of de notaris er naar.

82. Wilt u een kind onterven? Regel het in uw testament

De ouder die zijn kind wil onterven, moet dat expliciet in zijn testament (laten) opnemen. Het ontferde kind zal dan een beroep op de legitieme portie moeten doen, wil hij nog iets uit de nalatenschap ontvangen. Doet hij daarop een beroep, dan krijgt hij recht op een vordering in geld. Die vordering is normaliter opeisbaar zes maanden na het overlijden van de erflater. Maar door in het testament gebruik te maken van een niet-opeisbaarheidsclausule kan de

opeisbaarheid van de legitieme portie voor lange tijd worden uitgesteld, bijvoorbeeld tot het overlijden van de langstlevende echtgenoot of levensgezel. Het kind wordt zo materieel onterfd.

83. Temper een big spender in uw testament

Heeft u een natuurlijke erfgenaam – een zoon of dochter – die wel erg makkelijk veel geld uitgeeft? Bent u als erflater bang dat die telg zijn erfdeel er snel door zal jagen?

Dat kunt voorkomen met een lijfrente-legaat.

Stel u heeft twee kinderen/erfgenamen, waarvan er een van het verkwistende soort is. U benoemt het andere kind in uw testament als enig erfgenaam, onder de last om zijn broer of zus een levenslange uitkering te geven. U kunt in uw testament bepalen hoe groot die uitkering moet zijn. De legataris is erfbelasting verschuldigd over de contante waarde van de toekomstige uitkeringen; datzelfde bedrag is een aftrekpost bij de berekening van de nalatenschap waarover uw enig erfgenaam erfbelasting verschuldigd is. De legataris is geen inkomstenbelasting verschuldigd over de lijfrente-uitkeringen, zo heeft Hof Leeuwarden beslist. En uw spenderende kind kan niet meer uitgeven dan u aan jaarlijkse uitkering in uw testament heeft vastgelegd.

84. Erfgenaam: let op de grens tussen beneficiair en zuiver aanvaarden

Een erfenis kan ‘een geschenk uit de hemel’ zijn, maar ook het tegendeel kan zich voordoen. Als een erfgenaam de nalatenschap zuiver aanvaardt, krijgt hij recht op de bezittingen én de schulden van de erflater. Zijn er meer schulden dan bezittingen, dan moet de erfgenaam die schulden uit zijn eigen vermogen aanzuiveren. Zijn er meer erfgenamen die zuiver hebben aanvaard, dan is ieder voor zijn deel aansprakelijk.

Als u niet zeker weet dat de erflater meer bezittingen dan schulden had, doet u er verstandig aan uw erfenis beneficiair te aanvaarden. U aanvaardt ‘onder het voorrecht van boedelbeschrijving’, en dat biedt u bescherming: u bent dan niet aansprakelijk voor schulden van de overledene.

Let op: als een erfgenaam zich als ‘heer en meester’ over de nalatenschap gedraagt, gaat de wet ervan uit dat hij de nalatenschap zuiver heeft aanvaard. En daardoor alsnog aansprakelijk is voor de schulden van de erflater. Eenvoudige, voor de hand liggende gedragingen kunnen hier averechts uitpakken. U loopt het risico van een ‘zuivere aanvaarding’ als u als erfgenaam allerlei spullen uit de woning van de erflater haalt, of diens vorderingen incasseert of zijn schulden voldoet, een betalingsregeling treft met schuldeisers en schuldenaren van de overledene, een bankverklaring ondertekent waarbij het tegoed op die rekening van de erflater wordt vrijgegeven, of zijn woning verkoopt. Vraag uw adviseur wat u wél en wat u niet mag doen!

85. Erfbelasting betalen met gedeelde kunst

Erft u kunst of antiek? De erfbelasting die u daarover moet betalen kunt u met eigen geld voldoen, maar wellicht ook met de geërfde kunst. De erfstukken moeten dan wel van nationaal cultuurhistorisch of kunsthistorisch belang zijn. Zie bijvoorbeeld de lijst van beschermde kunstvoorwerpen op www.digitalecollectienederland.nl en dan kiezen voor beschermde collectie.

Als u de erfbelasting met kunst betaalt, krijgt u een opslag van 20%. Een schilderij, een beeldhouwwerk, een vaas of meubels, met een getaxeerde waarde van € 50.000 is goed voor een kwijtschelding van € 60.000 belasting. De Staat betaalt 20% meer voor uw kunst!

86. Minder box 3-vermogen, minder AWBZ

Per 1 januari 2013 is de eigen bijdrage voor AWBZ-zorg flink verhoogd. De verhoging treft met name mensen met vermogen in box 3: vanaf 1 januari 2013 moet een fictief inkomen van 8% over het box 3-vermogen meegenomen worden bij de berekening van de eigen bijdrage. De eigen bijdrage in 2016 wordt berekend op basis van het inkomen over 2014.

Minder box 3-vermogen betekent een lagere eigen bijdrage. U kunt uw vermogen in box 3 wegschenken aan de (klein-)kinderen, u kunt het in een bv (in box 2) onderbrengen, en – speciaal voor de langstlevende ouders – u kunt de overbedelingschuld aan uw kinderen aflossen die ontstaan is bij het overlijden van de eerste ouder. Veel testamenten sluiten aan bij de wettelijke verdeling. Als de eerste ouder overlijdt, krijgen de kinderen hun erfdeel in de vorm van een niet-opeisbare vordering op de langstlevende ouder. Zij kunnen hun vordering veelal pas opeisen bij het overlijden van die langstlevende ouder. Ouders kunnen in hun testament meerdere opeisbaarheidsgronden opnemen waardoor de kinderen hun erfdeel al eerder dan bij overlijden kunnen opvragen. Het opnemen van de ouders in een AWBZ-instelling kan zo'n opeisbaarheidsgrond zijn.

87. Betaal uw belastingen op tijd

Privébelastingsschulden kunt u het beste zoveel mogelijk dit jaar nog betalen. In de Wet IB 2001 is expliciet bepaald dat deze schulden – behoudens de erfbelasting – niet in mindering kunnen worden gebracht op de heffingsgrondslag in box 3. Door de belasting nog dit jaar te betalen, is uw vermogen per 1 januari 2017 lager. Betaalt u te veel belasting, dan hebt u een vordering op de Belastingdienst. En die is in box 3 vrijgesteld van belastingheffing. Dat maakt het vooruitbetalen van een te hoge (voorlopige) privébelastingaanslag zowat aantrekkelijk!

88. Doe grotere privé-uitgaven nog dit jaar!

Als u dit jaar in privé nog een nieuwe auto en/of een nieuwe inboedel voor uw woonkamer koopt, bespaart u dat belasting in box 3. Dergelijke bezittingen behoren niet tot de grondslag voor de vermogensrendementsheffing. Dat betekent dat als u de aankoop voor bijvoorbeeld € 50.000 nog dit jaar afwikkelt, uw vermogen in box 3 op 1 januari 2017 met € 50.000 is verminderd, terwijl u de waarde van verkregen auto en/of inboedel niet in box 3 hoeft aan te geven. Dat bespaart u 1,2% van € 50.000 = € 600.

89. Middeling: een onverwachte teruggaaf van belasting

Als u een sterk wisselend (belastbaar) inkomen hebt gehad in box 1 over drie aaneengesloten jaren, hebt u wellicht recht op een onverwachte belastingteruggave. Door het inkomen te middelen – gelijkmatig te verdelen – over die drie jaren kunt u de nadelige werking van het progressieve tarief van de inkomstenbelasting ongedaan maken. Door de middeling wordt de belasting herrekend en wel op basis van het gemiddelde inkomen over die drie jaren. Het verschil tussen de werkelijk geheven belasting en de herrekende belasting na middeling wordt terugbetaald. Middeling is alleen mogelijk over het inkomen in box 1. In box 2 en box 3 geldt immers een vast proportioneel tarief, zodat middeling hier zinloos is.

Het verzoek om middeling moet worden ingediend binnen 36 maanden nadat de laatste belastingaanslag over de drie jaren van het middelingstijdvak onherroepelijk is geworden. Financiën heeft recent goedgekeurd dat het jaar van overlijden – onder voorwaarden – ook in een middelingstijdvak kan worden begrepen.

90. Banksparen aantrekkelijker gemaakt

Per 1 januari 2008 is er een nieuwe regeling in de wet opgenomen op grond waarvan u fiscaal vriendelijk via bankproducten kunt sparen voor uw pensioen. In grote lijnen houdt de nieuwe regeling in dat het sparen via een geblokkeerde bankrekening of beleggingsrecht dezelfde fiscale faciliteit krijgt als een lijfrente. Dat betekent dat stortingen op de geblokkeerde bankrekening of het beleggingsrecht onder voorwaarden aftrekbaar zijn. Sparen voor de oude dag via de bank is gunstig omdat doorgaans tegen lagere kosten kan worden gespaard dan via het traditionele verzekeringsparen (via een lijfrenteverzekering). De wet bevat ook een faciliteit voor de opbouw van vermogen via een geblokkeerde spaarrekening of een geblokkeerd beleggingsrecht om daarmee een eigenwoningschuld af te lossen. De KEW-vrijstelling geldt ook voor de spaarrekening eigen woning (SEW). Banksparen kan ook voor stamrechten: als u wilt kunt u voor een ontslagvergoeding ook gaan banksparen.

91. Maak op tijd bezwaar... tegen de parkeerbon

Bent u – weer – bekeurd voor fout parkeren? Als u het niet eens bent met die bekeuring moet u snel in actie komen. U moet bezwaar maken binnen zes weken, en die termijn begint te lopen zodra u de bon op de voorruit van uw auto, onder de ruitenwisser, hebt aangetroffen, zo heeft de Hoge Raad recent beslist. Als u met uw bezwaarschrift wacht totdat u de acceptgiro thuis heeft ontvangen zou u wel eens te laat kunnen zijn.

92. Overgenomen parkeerkaartje: naheffing met boete!

De automobilist die zijn auto parkeert op een geldig parkeerkaartje dat een andere parkeerder hem heeft doorgegeven, is strafbaar. Het doorgegeven parkeerkaartje kan niet als een rechtsgeldige betaling worden aangemerkt. Voor iedere auto moet apart worden betaald, zo heeft Rechtbank Gelderland onlangs beslist.

De gemeentelijke verordening parkeerbelasting en de daarmee overeenkomende wettelijke regeling uit de Gemeentewet is glashelder: elk parkeren van een voertuig moet worden aangemerkt als een afzonderlijk belastbaar feit. Dit belastbare feit had zich voorgedaan bij de eerste parkeerder – die het parkeerkaartje had doorgegeven – én bij de automobilist die het doorgegeven kaartje wilde benutten. Dat de gemeentelijke verordening niet voorziet in een restitutie voor het gedeelte van de tijd waarin geen gebruik is gemaakt van de betaalde parkeerplaats, doet daar niet aan af.

93. Kinderalimentatie: aftrek als schuld in box 3 vervalt per 2017

Per 1 januari 2015 is de aftrek van de uitgaven voor levensonderhoud van kinderen vervallen. Daarmee is ook een einde gekomen aan de tegemoetkoming voor kinderalimentatie: die alimentatie was niet aftrekbaar, maar de betalende ouder kon wel een aftrek wegens levensonderhoud als persoonsgebonden aftrekpost opvoeren. De wetgever heeft bij deze wetswijziging verzuimd om de aftrek van de kinderalimentatieverplichting in box 3 te continueren: die fout wordt hersteld, per 1 januari 2017.

De verplichting tot betaling van kinderalimentatie kan niet als schuld in box 3 worden opgevoerd. De Hoge Raad heeft deze aftrek in 2011 nog wel aanvaard, maar de wetgever heeft die onmogelijk gemaakt door alle verplichtingen in box 3 uit te sluiten als zij betrekking hebben op uitgaven die geheel of gedeeltelijk als persoonsgebonden aftrekpost in aanmerking kunnen worden genomen.

Deze koppeling is vanaf 1 januari 2015 niet meer van toepassing op een kinderalimentatieschuld door het wegvallen van de persoonsgebonden aftrekpost voor deze alimentatie.

Volgens het kabinet is dat niet de bedoeling geweest. De wetgever wil dit verzuim herstellen, en wel per 1 januari 2017. De wetgever kiest voor deze ingangsdatum om te voorkomen dat belastingplichtigen geconfronteerd kunnen worden met een terug te betalen bedrag op de voorlopige aanslag over 2016.

94. Afkoop lijfrenten versoepeld

Toepassing van de minimumwaarderingsregel kan er toe leiden dat bij afkoop van de polis – bijvoorbeeld bij een woekerpolis – meer belasting moet worden betaald dan het bedrag dat van de verzekeraar als afkoopsom wordt ontvangen. Het kabinet vindt dat onwenselijk, en stelt voor om de minimumwaarderingsregel af te schaffen. Deze aanpassing is per 1 januari 2016 in werking getreden. Voor afkopen van vóór 1 januari 2016 wordt een tegemoetkoming verleend middels een ambtshalve vermindering.